

Brochure

Onderzoekspaper – Masterproef

Promotoren prof. Dries Lesage, prof. Sven Biscop, prof. Thijs Van de Graaf, prof. Mattias Vermeiren, prof. Erik Paredis, prof. Goedele De Keersmaeker, prof. Dirk Debeaussaert, dr. Tim Haesebrouck en dr. Wouter Lips

Academiejaar 2019-2020

Inhoudstafel

Lijst van medewerkers – Ghent Institute for International Studies.....	3
Promotoren	3
Medewerkers	4
Suggesties voor onderwerpen Onderzoekspaper-Masterproef.....	5
Tips gemeenschappelijk voor de Onderzoekspaper en Masterproef.....	25
Enkele highlights.....	25
Vooraf.....	25
Begeleiding.....	26
Inhoud.....	29
Vorm en taal	30
Bibliografie en referenties	31
Tips specifiek voor de Onderzoekspaper	34
Vooraf.....	34
Opbouw	35
Algemene richtlijnen	35
Voorstukken	36
Inleiding	36
Probleemstelling en algemene onderzoeksvraag.....	36
Literatuuroverzicht	37
Onderzoeksvraag van de onderzoekspaper	38
Concepten en theorie	39
Onderzoeksdesign en analyse.....	41
Conclusie en vervolgonderzoek	42
Referenties.....	42
Voortgangssessies Onderzoekspaper	42
Tips specifiek voor de Masterproef.....	43
Vooraf.....	43
Inhoud.....	43
Werkcollege Masterproef	46
Mondelinge verdediging Masterproef.....	46

Lijst van medewerkers – Ghent Institute for International Studies

Promotoren

Prof. Dries Lesage (Dries.Lesage@UGent.be)

- Global governance, multilateraal systeem, VN, SDG's, theorie van de internationale betrekkingen, Turkije

Prof. Sven Biscop (s.biscop@egmontinstitute.be)

- Ook verbonden aan het Egmont – Koninklijk Instituut voor Internationale Betrekkingen in Brussel
- Grand Strategy, strategie van de EU, strategie van de grootmachten (VS – China – Rusland), geopolitiek, Europese defensie, NAVO, transatlantische relaties, EU-VN relaties, de EU en het Midden-Oosten, de EU en Oost-Europa, Belgisch buitenlands beleid, Belgisch defensiebeleid

Prof. Thijs Van de Graaf (Thijs.VandeGraaf@UGent.be)

- Energie, klimaat, grondstoffen, global governance

Prof. Mattias Vermeiren (Mattias.Vermeiren@UGent.be)

- Internationale monetaire en financiële betrekkingen, internationale politieke economie, comparatieve politieke economie

Prof. Erik Paredis (Erik.Paredis@UGent.be)

- Verbonden aan het Centrum voor Duurzame Ontwikkeling
- politieke aspecten van duurzame ontwikkeling, governance benaderingen voor duurzaamheid, de rol van de civiele samenleving, Noord-Zuidthema's van duurzaamheid

Prof. Goedele De Keersmaecker (Goedele.DeKeersmaecker@UGent.be)

- Internationale politiek en veiligheidsproblematiek, mondiale machtsverhoudingen, verhoudingen tussen grootmachten (vb. relatie Rusland-Westen, China-India), kernwapens, proliferatie,
- Buitenlands beleid van grootmachten en opkomende mogendheden (VS, Rusland, enz...)
- Historische benaderingen van de Internationale Betrekkingen
- Theoretische onderwerpen: machtsevenwicht, polariteit, grootmachten, Realisme en Engelse School.

Prof. Dirk Debeaussaert (Dirk.Debeaussart@ugent.be)

- Middellange en lange termijn visie rond voorbeelden van dreigingen en risico's betreffende 'security' of 'safety' in de context van Nationale Veiligheid: terrorisme, extremisme, radicalisering, cyber, gezondheid, migratie, klimaat...
- Bijdragen tot het ontwikkelen van een grand strategy inzake (nationale) veiligheid (met oog voor de nationale en internationale context)

Dr. Tim Haesebrouck (Tim.Haesebrouck@UGent.be)

- Veiligheid en defensie, invloed van binnenlandse determinanten (parlement, politieke partijen, publieke opinie, ideologie...) op buitenlands beleid, militaire interventie, Responsibility to Protect, Qualitative Comparative Analysis (QCA).

Dr. Wouter Lips (Wouter.Lips@Ugent.be)

- Mondiale fiscale samenwerking, internationaal belastingbeleid, maatregelen tegen internationale belastingontwijking en belastingontduiking, tax justice ngo's. De link tussen belastingen en ontwikkeling (SDG's), Methodes: kwantitatieve tekst analyse (quanteda software), process tracing, web scraping (R software).

Medewerkers

Mathieu Blondeel (Mathieu.Blondeel@UGent.be)

- Internationale energiepolitiek, energie en ontwikkeling, global governance

Faye De Coen (Faye.DeCoen@UGent.be)

- Turks buitenlands beleid, Turkse binnenlandse politiek, Syrische burgeroorlog, Arabische revoluties en de invloed van binnenlandse politiek op buitenlands beleid.

Moniek de Jong (Moniek.deJong@UGent.be)

- Internationale energiepolitiek, energie en klimaatbeleid

Hielke Van Doorslaer (Hielke.VanDoorslaer@Ugent.be)

- Internationale politieke economie, macro-economisch beleid, monetair beleid, financialisering

Anouschka van Immerseel (Anouschka.VanImmerseel@UGent.be)

- Foreign Policy Analysis, politieke partijen, militaire interventie.

Suggesties voor onderwerpen Onderzoekspaper-Masterproef

Sommige van deze suggesties kunnen als titel gebruikt worden, voor andere moet een meer gerichte titel nog worden geformuleerd. Het is niet verplicht één van deze onderwerpen te kiezen. Maar hoe dichter het onderwerp bij de onderzoeksgroep, hoe beter wij begeleiding kunnen bieden.

Prof. Dries Lesage

Global Governance

- Een globale analyse van de huidige problemen in het multilateralisme
- Trump en het multilateralisme
- De Chinese strategie ten aanzien van het multilaterale systeem sinds Trump
- Regimecomplexiteit: nieuwe initiatieven voor centralisering, coördinatie en consolidatie
- De G20: een evaluatie (kan ook rond een thema)
- Beleidswijzigingen in het IMF en Wereldbank na de uitbraak van mondiale financiële crisis

De Verenigde Naties

- UN reform: stand van zaken
- Het debat over meer stabiele financiering van de VN. Zijn VN-activiteiten te afhankelijk van vrijwillige bijdragen van lidstaten? Of eerder van filantropische instellingen zoals de Bill and Melinda Gates Foundation, enz.?
- Mondiaal Sociaal Fonds ter financiering van sociale bescherming? Dit is een academisch idee (ontwikkeld door o.a. Belgische academici als Gorik Ooms en Olivier De Schutter) dat in de internationale discussie opgang maakt.
- De macht van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO): hoe een aantal recente oegenschijnlijke successen inschatten? (social protection floors, sociale agenda in G20 enz.) Hoe heeft de ILO zich aan de neoliberale mondialisering, opkomst van groeilanden en mondiale financiële crisis aangepast? (eventueel op te breken)

Agenda 2030 en Sustainable Development Goals (SDG's)

De Agenda 2030 en de SDG's worden van 2015 tot 2030 het dominante beleidskader van de VN voor Duurzame Ontwikkeling. Het is een multidimensionale agenda, die aan de hand van doelstellingen en streefcijfers een uitgebreide reeks mondiale problemen wil aanpakken (<https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>). Thematiek af te bakenen aan de hand van volgende invalshoeken (sommige gaan ruimer dan SDG's) :

- Sociale bescherming en de SDG's
- Gender en de SDG's
- Welke opvolgingsmechanismen?

- De conceptuele discussie over “common but differentiated responsibilities” (CBDR)
- De SDG’s en de rechtenbenadering (right to water, right to food, sexual and reproductive health and rights, ...)
- Het debat over voedselsoevereiniteit
- Welk politiek beleidskader hanteert de VN voor de Minst Ontwikkelde Landen?
- De zin en onzin van een methodiek zoals de SDGs

Financiering van het klimaatbeleid

Wij stimuleren onderzoekspapers en masterproeven over de financiële Noord-Zuid-dimensie van het klimaatbeleid. Hiervoor werken wij samen met de Vlaamse overheid. De samenwerking bestaat erin dat student, promotor(en) en medewerkers van de Vlaamse overheid samen nadenken over relevante onderzoeksvragen en benaderingen, waarbij de student bijkomende toegang krijgt tot waardevolle informatie. Voor deze onderwerpen kunnen, al naargelang het onderwerp, promotoren Prof. Dries Lesage, Prof. Thijs Van de Graaf en Prof. Erik Paredis gekozen worden. Het is ook mogelijk met twee co-promotoren te werken.

Het is bekend dat aan de VN-klimaatonderhandelingen een belangrijke financiële dimensie vastzit. Er zijn grote financiële noden op het vlak van vermindering van de uitstoot (mitigatie), aanpassing aan de klimaatverandering (adaptatie) en vergoeding van reeds geleden schade (‘loss and damage’). De ontwikkelingslanden hebben onder meer afgedwongen dat de rijke landen vanaf 2020 jaarlijks 100 miljard US-dollar zullen overmaken. Deze discussies blijven volop actueel en roepen veel interessante probleemstellingen op. Enkele voorbeelden:

- Op welke manier wordt de klimaatfinanciering op multilateraal niveau institutioneel vormgegeven en wat is de inzet van de politieke discussie?
- Klimaatadaptatie: welke implicaties voor internationale solidariteit?
- Rol van de private sector in internationale klimaatfinanciering (op verschillende beleidsniveaus)
- Green Climate Fund: politieke analyse. O.a. Hoe wordt het Fonds bestuurd? Op welke manier zal het geld uitgekeerd worden? Ook scripties of the Global Environment Facility (GEF) zijn mogelijk.
- Welke landen zijn begunstigden van de internationale klimaatfinanciering? Armste landen, middeninkomenslanden, maar ook grote groeilanden als China, India en Brazilië?
- Hoe wordt de klimaatfinanciering in de EU, België en Vlaanderen geregeld?
- Politicologische onderzoeksvragen over ‘loss and damage’.

Groeilanden en global governance

- De relevantie/evolutie van het BRICS-overleg
- Euraziatische multilaterale instellingen (Collective Security Treaty Organization, Eurasian Economic Union, Shanghai Cooperation Organization, AIIB) na de Oekraïense omwenteling (2014)
- De nieuwe multilaterale ontwikkelingsbanken (AIIB, NDB)

Handel

- De toekomst van de Wereldhandelsorganisatie (WTO)
- Een analyse van de mislukking van de Doha Development Agenda in de WTO
- Chinese handelsinitiatieven na de mislukking van het Trans-Pacific Partnership (TPP)

Turkije en omgeving

- De relatie tussen Turkije en de Verenigde Staten
- De Turkse ontwikkelingssamenwerking
- Stand van zaken van de Cyprus-kwestie, incl. recente spanningen omtrent de energievoorzieningen en territoriale claims rond Cyprus
- De politieke economie van Turkije/De lira-crisis van 2018
- Een analyse van de buitenlandse standpunten van de Turkse oppositiepartij CHP
- Het statuut van de christenen in Turkije

Theoretische en conceptuele onderwerpen

- Is de gevestigde theorie van de internationale betrekkingen te Westers? Ook varianten zijn mogelijk: Chinese, Afrikaanse, enz. visies op theorie van de internationale betrekkingen.
- Relevantie en implicaties van het concept mondiale publieke goederen. Zie bv. <https://www.mo.be/analyse/wie-mag-beslissen-over-amazonewoud-maan-oceaan>
- Democratic Peace Theory: stand van zaken van het debat
- De link tussen mondialisering en veiligheid

Theorie van ‘middle powers’

- Een literatuuroverzicht: zin en onzin van het concept middle powers
- Rol van middle powers in de ontwikkeling van het multilateralisme
- Case studies over middle powers (India, Brazilië, Duitsland (op wereldvlak), Australië, Japan, Canada, Zuid-Korea, Mexico, Turkije, Iran, Zuid-Afrika, ...)

Prof. Sven Biscop

De onderwerpen bij elk thema dienen enkel als voorbeeld. Deze vormen allerminst een exhaustieve lijst van mogelijke onderwerpen.

Belgisch buitenlands beleid

- Evolutie van het Europabeleid
- België en de VN/multilateralisme
- Het buitenlands beleid van de regering X (met nadruk op de periode 2000 tot nu)

Belgisch veiligheids en defensiebeleid

- De opeenvolgende legerhervormingen sinds het einde van de Koude Oorlog
- De strategische visie op defensie van de regering Michel
- België en militaire interventie
- Impact van de Brexit
- Het leger en "homeland security" / contra-terrorisme
- Het Belgisch leger en Europese defensie
- Heeft het Belgisch leger nog een toekomst?
- Defensieaankopen

EU buitenlands en veiligheidsbeleid (CSFP)

- Hoge Vertegenwoordiger en EEAS versus Lidstaten; intergouvernementalisme
- Structuur, functie en effectiviteit van de EEAS
- EU diplomatieke vertegenwoordigingen
- EU Global Strategy
- European Neighbourhood Policy t.a.v. de oostelijke en/of zuidelijke periferie
- De 10 strategische partnerschappen van de EU incl. de BRICS-landen
- EU en de VN/global governance
- EU-VS relatie
- Impact van de Brexit
- "Geo-economics" of handelsbeleid als strategisch instrument
- De EU en de (andere) grootmachten
- De EU en "One Belt, One Road"
- "Resilience" en het Europees Nabuurschapsbeleid

EU veiligheids en defensiebeleid (CSDP)

- Europese defensiesamenwerking en integratie
- Structuren, functie en effectiviteit
- Operaties
- Capaciteiten
- Impact van de Brexit

NAVO

- EU-NAVO relaties
- Toekomstige rol van de VS
- Rol van (nucleaire) afschrikking
- Rol van Art. 5

Strategie

- Strijd tegen IS
- Nationale defensiewitboeken en internationale samenwerking
- Strategisch denken

Interpolaire wereld

- "Grand strategy" van de verschillende grootmachten
- Rol van de VN
- Stabiele regionale orde in het MiddenOosten / OostAzië / ZuidOostAzië...

Prof. Thijs Van de Graaf

Geopolitiek van energie

- De geopolitieke implicaties van de transitie naar hernieuwbare energie
- 'Scramble for resources?' Casus of vergelijkende studie: Noordpool, Kaspische Zeeregio, Middellandse Zee, Falklands, Zuid-Chinese Zee, ...
- Grondstoffenvloek: economische, politieke effecten van grondstoffenrijkdom, in het bijzonder olie en gas. Weergave van het recente debat: bestaat de vloek? Wat zijn de mechanismen en remedies?
- Energie en conflict: het verband tussen olie en internationaal conflict (bvb. Libië 2011), separatisme (bvb. Koerden), en binnenlands geweld (bvb. Irak).
- Verband tussen energie, diplomatie en internationale macht: bvb. Russisch gaswapen, energiesancties (Iran, Rusland), rol van transitlanden in internationale gasmarkt (Oekraïne), Amerikaanse gasexporten (LNG) als diplomatiek instrument?

Alternatieve energie en klimaatbeleid

- Het Akkoord van Parijs: kan de ‘pledge and review’ aanpak werken? Een analyse van de NDCs.
- Kunnen de beleggers het klimaat redden? Een analyse van *shareholder-activism*. Opkomst van de koolstof-*divestment* beweging (eventueel te vergelijken met eerdere transnationale *divestment*-bewegingen rond tabak, Apartheid en Gaza)
- De politieke economie van koolstofmarkten. De internationale verspreiding van koolstofmarkten: een onderzoek naar ongelijke *policy diffusion*.
- Bespreking van de verschillende historische/hedendaagse standpunten bij internationale klimaatonderhandelingen (COPx): Globale Zuiden – Globale Noorden; Annex I – Annex II/B; onderhandelingsblokken (Umbrella group, G77 + China, Small Island States, etc.). Geeft Trump de doodsteek aan het akkoord van Parijs? Mogelijkheid van klimaatleiderschap door China, India, EU?
- Rol van niet-statelijke actoren bij klimaatonderhandelingen (MNO’s, NGO’s, sociale bewegingen, etc.)
- Klimaatverandering als keerzijde van de kapitalistische medaille (cfr. Naomi Klein, *ecosocialism*, *Environmental Marxism/Marxist Ecology*, etc.)?
- Bespreking van concept ‘ecologische schuld’ (discoursanalyse).
- Comparatieve analyse klimaatstandpunten van de hedendaagse grootmachten (keuze uit verschillende theoretische kaders)
- Invloed van klimaatverandering op migratiepatronen en –politiek (regionaal/mondiaal niveau)

Global energy governance

- Het internationale handelsregime en de energietransitie: bvb. analyse van recente handelsdisputen rond schone energie, discussie over ‘environmental goods en services’ binnen de WTO, discussie rond ‘carbon border tariff’, etc.
- Het *Extractive Industries Transparency Initiative* (EITI): kritische bespreking en evaluatie. Kan het een einde maken aan de corruptie in de upstream olie- en gasector? Worden enkel corrupte landen lid? Is het EITI al succesvol geweest en waarom (niet)?
- De rol van de Wereldhandelsorganisatie in mondiaal energiebeheer: analyse van energie-disputen: dreigt een handelsoorlog rond schone energie? (of analyse van een bepaalde casus: bvb. zonnepanelentwist EU-China, rare earth case).
- Rol van global governance structuren in klimaatonderhandelingen
- Wie subsidieert fossiele brandstoffen? Een analyse van het energiebeleid van multilaterale ontwikkelingsbanken. Hoe groen is de Wereldbank? Hoe groen is de AIIB?

Europees energiebeleid

- Vorming van een Europees energiebeleid: obstakels en drijvende krachten. Nieuwe initiatieven (bvb. Energy Union). Sectoraal beleid (bvb. biobrandstoffen, ETS, ...).
- Comparatieve studie van een bepaalde energietechnologie in EU lidstaten (bvb. nucleair, fracking, CCS, fotovoltaïsche zonne-energie, geothermie, ...). Verklaren wat de verschillen en gelijkenissen zijn in beleid.
- Relatie met Rusland, Noorwegen, OPEC, Kazachstan, ...: botsing “Normative Power” Europe met energiebelangen? Strategische pijpleidingpolitiek (Nord Stream 2 pijpleiding, Turkish Stream, etc.). Rol van energie in TTIP.

Nationaal en comparatief energiebeleid

- Phase-out beleid inzake fossiele en nucleaire energie: Wat verklaart de verschillende houdingen van kernenergiestaten na Fukushima? Waarom kondigen sommige landen een verbod aan op de verkoop van brandstofwagens (Frankrijk, India) en andere niet (Duitsland, VS)? Idem voor uitfaseren steenkoolcentrales? Onder welke voorwaarden is zulk beleid gericht op de destabilisering van socio-technische regimes succesvol?
- Kunnen olie-exporterende landen de transitie maken naar hernieuwbare energie? Bvb. het Saoedische plan ‘Vision 2030’: doorbraak of window-dressing? De ambivalente houding van Noorwegen: olie- en gasexporteur en/of groene pionier?
- Hervorming van fossiele brandstofsubsidies: wat verklaart succes? (verschillende case studies mogelijk) Verklaren van de keuze van instrumenten voor klimaatbeleid: koolstofstaks, feed-in tariff, cap-and-trade, subsidies, groenestroomcertificaten, ...
- Het Chinese OBOR-initiatief: een analyse vanuit klimaat- en energieoogpunt

Prof. Mattias Vermeiren

De onderstaande lijst is een niet-exhaustieve opsomming van onderwerpen uit de Internationale en Comparatieve Politieke Economie (IPE en CPE) waarvoor begeleiding mogelijk is. Ook andere voorgestelde thema's uit de IPE en CPE zijn mogelijk.

Diversiteit van kapitalistische modellen

- Globalisering en convergentie/divergentie tussen nationale kapitalistische modellen: Staat de Europese welvaartstaat onder druk?
- Impact van robotisering op de arbeidsmarkt: een vergelijking tussen kapitalistische modellen.
- Staatskapitalisme in de BRICs: Een coherent model?
- Politieke houdbaarheid van de euro in een context van kapitalistische diversiteit tussen de lidstaten van de Eurozone.

- De *Varieties of Capitalism*-benadering van de mondiale financiële crisis en de eurocrisis.
- Opkomst van populistische partijen in diverse kapitalistische modellen: *Varieties of Capitalism, varieties of populism?*

Financialisering, de mondiale financiële crisis en internationale regulering/hervorming

- Financialisering: Oorzaken en gevolgen.
- De hervormingsagenda van de G20 na de mondiale crisis: naar een nieuwe financiële wereldorde? Bijna 10 jaar na het begin van de crisis is het duidelijk dat deze ambitie niet werd gerealiseerd en er enkel in de marges van het systeem hervormingen werden doorgevoerd. Hoe kunnen we deze status quo verklaren vanuit de IPE?
- De hervormingsagenda van de G20 na de mondiale crisis: Analyse van de rol en invloed van de groeielanden. Welke belangen verdedigden deze landen en in welke mate hebben ze gewogen op de hervormingsagenda van de G20?
- De hervorming van het mondiaal financieel systeem na de crisis: “Regulatory capture” door private banken? Wat zijn de verschillende invloedskanalen van “regulatory capture” (RC)? Zijn er verschillen op vlak van RC tussen de VS en de EU?
- Financiële regulering na de crisis: heeft Europa een andere hervormingsagenda dan de VS? Wat zijn de belangrijkste verschillen tussen de VS en de EU met betrekking tot de internationale financiële reguleringsagenda?

Machtsverhoudingen in het mondiaal financieel systeem

- De gevolgen van de mondiale financiële crisis voor de dominantie van de dollar.
- De internationale rol van de euro na de crisis. Na de mondiale financiële crisis en de eurocrisis hebben de Europese landen en instellingen een aantal belangrijke hervormingen doorgevoerd. Wat zijn de gevolgen van deze maatregelen voor de internationale aantrekkingskracht van de euro?
- Geopolitieke gevolgen van de mondiale financiële crisis: machtsverschuiving naar de BRICs?
- De politieke economie van het Chinese groeimodel: Discussies over transitie naar
- 3.500 miljard dollar aan reserves: Politiek-economische analyse van de monetaire macht van China.
- De internationalisering van de Chinese munt (renminbi). Hoe ver staat het met de internationalisering van de renminbi? Wat zijn de belangrijkste politieke obstakels?

Macroeconomisch beleid (monetair en budgettair beleid)

- De politieke economie van monetaire orthodoxie en centrale bankonafhankelijkheid: Een kritische analyse.
- Monetair beleid na de financiële crisis: Een nieuw paradigma? Hoe kunnen we continuïteit/verandering in het monetaire beleidsparadigma begrijpen vanuit de IPE?
- Monetair beleid na de financiële crisis: Analyse van niet-conventionele maatregelen (“QE”) en politieke haalbaarheid van alternatieven zoals “*QE for the people.*”

- Monetair beleid na de financiële crisis: Een vergelijking tussen de VS en de Eurozone. De Federal Reserve heeft sneller gereageerd op de financiële crisis dan de Europese centrale bank. Hoe kunnen we dit verklaren?
- Financialisering van monetair beleid. Een belangrijke stelling in de IPE en CPE literatuur is dat monetair beleid in de VS en Europa sinds de jaren 1980 vooral de belangen van de financiële sector heeft behartigd. Wat zijn de diverse kanalen van deze financialisering van monetair beleid?
- Centrale banken in de strijd tegen klimaatopwarming: Naar een vergroening van monetair beleid?
- Seculiere stagnatie: een analyse vanuit de IPE en CPE. De laatste jaren maken economen zich zorgen over de capaciteit van westerse economieën om voldoende sterk economisch te groeien. Hoe kunnen we deze seculiere stagnatie verklaren vanuit de CPE en IPE? Welke mogelijke oplossingen bestaan er voor het probleem en in welke mate zijn deze oplossingen politiek haalbaar?

Internationale ongelijkheid

- De evolutie van inkomensongelijkheid in de westerse wereld: Een vergelijkende analyse.
- “Winner-take-all-politics”: de VS versus de EU.
- Groeiende ongelijkheid als oorzaak van opkomst populisme in de VS en Europa.
- Internationale ongelijkheid tussen het westen en het zuiden. Heeft mondialisering en de integratie van ontwikkelingslanden in de wereldeconomie geleid tot een convergentie tussen het westen en het zuiden?

Prof. Goedele De Keersmaeker

Theoretische en conceptuele onderwerpen

- *Een kritische bespreking van het concept machtsevenwicht (of aanverwante concepten als balancing en bandwagoning) en eventuele toepassing op een specifieke case.*
Machtsevenwicht is een centraal concept in de realistische school van de Internationale Betrekkingen. Toch is het concept met veel verschillende betekenissen. Bedoeling is deze in kaart te brengen en kritisch te bespreken. Eventueel kan ook kritiek op het concept vanuit andere scholen worden behandeld, of diverse invullingen worden toegepast op een specifieke case.
- *Evaluatie van de concepten international system, international society en world society aan de hand van een concreet geval (bv. Syrië, Jemen, Oekraïne, Israël-Palestina etc...)*
De Engelse School stelt dat er tussen de staten bepaalde gemeenschappelijke normen, waarden en instellingen zijn (international society) en tegelijkertijd ziet zij ook de groei van een world society waarin niet alleen staten maar ook individuen en andere actoren bijdrage tot

de ontwikkeling van gemeenschappelijke normen. Dit theoretisch kader wordt toegepast op een specifiek geval. (Andere voorbeelden dan deze hierboven zijn ook mogelijk, bv op het vlak van klimaat of inzake ontwikkeling).

- *De rol van individuen in de internationale betrekkingen (analyseniveaus)*
Vele theoretici van de Internationale Betrekkingen, besteden vooral aandacht aan de specifieke kenmerken van een bepaald systeem, veel minder aan de rol van individuen in hun theorieën. Een masterproef zou juist de rol van individuele beleidsmakers, of specifieke regeringen wel kunnen belichten. In eerste instantie kan hierbij gezocht worden wat er in dit verband aan theoretische literatuur bestaat. In een tweede fase kan men een specifieke case nemen. Bijvoorbeeld: verschillen tussen Obama-administratie en Trump-administratie en in welke mate zij geconfronteerd worden met vergelijkbare systemische beperkingen.

Grootmachten

- *Zijn landen als India, Japan, Brazilië, Rusland grootmachten? Een kritische bespreking van het concept grootmacht in de Internationale Betrekkingen en toepassing op één van deze gevallen.* Grootmachten zijn cruciale actoren in de wereldpolitiek en zijn ook essentieel in de theorievorming van de Internationale Betrekkingen. Toch blijft het alles bij elkaar een onduidelijk gegeven. Daarnaast duiken ook regelmatig begrippen op als ‘regionale machten’, ‘middle powers’ en ‘opkomende machten’. Doel: aan de hand van één of twee concrete cases (bv. Japan, India, etc....) een kritische evaluatie van deze begrippen maken.
De relaties tussen de (potentiële) grootmachten.
Hier kunnen bv. aan bod komen: de relaties China-Rusland, India-Rusland,
- *Is Frankrijk/Groot-Brittannië/Duitsland nog een grootmacht?*
Deze drie grote (voormalige) lidstaten van de Europese Unie waren historisch grootmachten met zowel een Europese als een wereldwijde rol. Thans zeggen velen dat zij niet langer belangrijke spelers zijn. Is dit zo? Is er een verschil tussen hun Europese en wereldwijde rol? Eventueel kan ook onderzocht worden wat de eigen perceptie van deze landen op hun rol als grootmacht is. Hoe beïnvloedt hun verleden het huidige buitenlandse beleid? Voor wat Groot-Brittannië betreft, kan uiteraard ook gezien worden hoe die perceptie het Brexit-debat heeft beïnvloed.
- *Zijn de Verenigde Staten nog steeds de dominante speler in de wereld? Wat zijn de sterktes en zwaktes van de Verenigde Staten? Kunnen zij de rest van de wereld hun wil opleggen?* Een evaluatie vanuit het Amerikaans beleid sinds het aantreden van Trump, vanuit concepten als hegemonie, wereldleiderschap, etc...
- *Wordt/is China de nieuwe hegemoon, wereldleider?* Volgens sommige auteurs zitten we in een fase van transitie waarbij China de Verenigde Staten voorbijsteken en de nieuwe wereldleider zullen worden? Zulke fase wordt door sommige auteurs (power transition theory, world leadership theory) als gevaarlijk gezien met verhoogde kans op oorlog. Een toetsing van die benaderingen aan de huidige situatie.

Theorie van 'small powers' (kleine staten)

- Een literatuuroverzicht van het concept small powers. Wat verstaat men onder 'kleine landen, welke landen worden hieronder geclassificeerd, etc.... Wat is er specifiek aan het buitenlands beleid van kleine landen?
- Case studies van kleine landen ten aanzien van een specifieke problematiek of ten aanzien van instellingen als de Verenigde Naties.

Historische benaderingen van de Internationale Betrekkingen

- *De oorzaken van de Eerste Wereldoorlog. Een kritische analyse.*
Onder historici is er nog steeds veel discussie over de oorzaken van de Eerste Wereldoorlog. Ook vele politieke wetenschappers hebben zich vanuit de Theorie van de Internationale Betrekkingen, over de kwestie gebogen. Het is niet de bedoeling van deze paper heel dit debat in kaart te brengen. Wel één of twee mogelijke verklaringsgronden nader te onderzoeken, bijvoorbeeld de rol van allianties, het belang van de wapenwedloop, ideologische tegenstellingen, hegemonische theorieën, machtsevenwicht, etc....
- *De werking van de VN-Veiligheidsraad tijdens de Koude Oorlog en daarna. Een vergelijking*
Ofschoon de Verenigde Naties reeds bestaat sinds 1945, is er een groot verschil in het functioneren van de Veiligheidsraad voor en na 1991. Bedoeling van deze paper is deze verschillen in kaart te brengen en een verklaring te zoeken voor deze verandering. Eventueel kan deze vraag uitmonden in een vergelijking tussen twee cases (bv. de rol van blauwhelmen) of in een uitdieping van één bepaalde case (bv. Irak)
- *Het einde van de Koude Oorlog: verschillende verklaringsgronden vanuit de IR*
Einde jaren 1980 – begin jaren 1990 eindigde de Koude Oorlog vrij plots zonder dat deze grote omwenteling voorspeld was door de politieke wetenschappers en theoretici van de internationale betrekkingen. Achteraf zijn er wel verschillende verklaringsgronden gegeven die elkaar vaak tegenspreken. Een paper kan verschillende benaderingen hanteren. Men kan bijvoorbeeld de verschillende verklaringen die aangedragen worden voor het einde van de Koude Oorlog en/of bipolariteit inventariseren. Men kan de rol van bepaalde personen (bv. Reagan/Gorbatsjov belichten, etc...). Of men kan zich focussen op één bepaalde theoretische school.
- *Was Groot-Brittannië in de 19de eeuw een hegemon? Gelijkenissen en verschillen met de positie van de Verenigde Staten vandaag.*
In heel wat historisch georiënteerde IR studies wordt Groot-Brittannië gezien als de 19de-eeuwse wereldleider (hegemon) waarbij de vergelijking wordt getrokken met de positie van de Verenigde Staten vandaag. Is deze vergelijking terecht? Een inventarisatie van het debat.
- *Samenwerking tussen grootmachten in de 19de eeuw en/of vandaag.*
Het Congres van Wenen (1815) wordt algemeen gezien als één van de eerste pogingen om op een meer systematische manier samen te werken tussen de grootmachten om conflicten te beheersen, en dus als een voorloper van bv. de VN-Veiligheidsraad. Sommige auteurs

(bv. Jervis) spreken in dit verband van een ‘veiligheidsregime’. Toch moeten we vaststellen dat zeker niet alle lokale conflicten of problemen tussen de grootmachten zomaar werden opgelost. Een masterproef kan bv. één geval onder de loep nemen (bv. de onafhankelijkheid van België of Griekenland), of een vergelijking maken met latere mechanismes (VN-Veiligheidsraad, Versailles, etc...)

Internationale crises

- *Externe spelers versus interne factoren in het ontstaan van de Oekraïne-crisis*
Er wordt veel aandacht besteedt aan de rol van externe spelers (bv. Westerse landen en Rusland) in het ontstaan van de crisis rond de Oekraïne. Hierbij komt de rol van Oekraïne zelf en de interne evoluties relatief weinig aan bod. Opzet is te onderzoeken hoe de rol van deze interne en externe spelers zich verhoudt en een verklaring kunnen bieden.
- *Evaluatie van de rol van de VS/EU/NAVO/VN met betrekking tot de crisis in Oekraïne*
Over de oorzaken en het management van de Oekraïne-crisis doen verschillende interpretaties de ronde. Bedoeling van deze scriptie is te focussen op één van de boven vermelde spelers, eerder dan op Rusland. Ofschoon er uiteraard over dit onderwerp nog niet veel wetenschappelijke analyses bestaan, kunnen we aan de hand van de beschikbare informatie de rol van deze actoren in kaart brengen. Men kan hierbij opteren voor één of meerdere spelers, naar gelang de beschikbare informatie. Een theoretische omkadering vanuit het Realisme lijkt een mogelijkheid maar eventueel kunnen ook andere benaderingen gebruikt worden.
- *De Syrische burgeroorlog en de rol van Rusland/VS/Iran/Golfstaten/Turkije.*
Algemeen wordt aangenomen dat externe spelers een belangrijke rol speelden in het verloop van de Syrische burgeroorlog, via steun of gebrek aan steun voor diverse partijen. Bedoeling is deze rol in kaart te brengen. Dit kan om één van de grotere spelers gaan maar ook het in kaart brengen en verklaren van de regionale spelers als Iran en Turkije, is hier interessant.
- *De houding van de permanente leden van de Veiligheidsraad in specifieke conflicten*
Analyse van de houding van de VN-Veiligheidsraad vanuit de posities die de verschillende leden in specifieke conflicten hebben ingenomen. Men kan hier de houding van verschillende leden vergelijken, of ingaan op specifieke gevallen.

Massavernietigingswapens

- *De rol van kernwapens in het Franse en Britse defensie- en buitenlands beleid.*
Bedoeling is na te gaan waarom Frankrijk en Groot-Brittannië overgegaan zijn tot de opbouw van een kernmacht en waarom zij er tot vandaag voor blijven opteren. Men kan één van de twee landen afzonderlijk bestuderen of een vergelijking maken tussen beide.

- *Een kritische evaluatie van de Chemical Weapons Convention*
Het internationaal verdrag dat chemische wapens verbiedt, wordt algemeen gezien als één van de meeste succesvolle internationale regimes in het veiligheidsdomein. Het gebruik van chemische wapens in Syrië heeft echter ook zwakheden blootgelegd. Een evaluatie.
- *De rol van kernwapens in de huidige NAVO-strategie*
- *Waarom zien landen af van kernwapens?*
In het verleden hebben een aantal landen afgezien van hun kernwapenprogramma's. Nochtans geeft het bezit van kernwapens vele voordelen (strategische onkwetsbaarheid, etc...) Wat waren hun beweegredenen om hiervan toch af te zien? Eventueel kunnen verschillende cases vergeleken worden, of kan er een vergelijking gemaakt worden met de redenen waarom landen wel voor kernwapens kiezen.
- *India, Pakistan en kernwapens.*
Hier kunnen verschillende aspecten aan bod komen. Waarom kozen deze landen voor kernwapens? Waarom hebben andere machten (VS, Rusland, etc...) hier relatief terughoudend op gereageerd (vergelijk met kwestie Korea of Iran). Hebben de kernwapens geleid tot grotere stabiliteit in de Indiaas-Pakistaanse relaties, etc...
- *De rol en het beleid van China/Rusland/de Verenigde Staten/Japan in de problematiek van het Noord-Koreaans nucleair programma*
De Noord-Koreaanse nucleaire problematiek sleept al meerdere decennia aan zonder dat tot een oplossing wordt gekomen. Een masterproef kan dieper ingaan op het beleid en de prioriteiten ter zake van één of meerdere grote spelers.
- *Het Noord-Koreaanse nucleaire programma en de relaties tussen Noord- en Zuid-Korea*
In deze masterproef wordt de nucleaire problematiek geplaatst tegen de achtergrond van de relaties tussen Noord- en Zuid-Korea.
- *Het Iraanse nucleaire programma en het beleid van de regering Trump*
Het nucleaire akkoord met Iran van 2015 werd door de regering-Trump opgezegd. Een masterproef kan verscheidene benaderingen inhouden: beschrijving en/of analyse van de onderhandelingen en de moeilijkheden die hier mee gepaard gaan. De redenen waarom Iran kernwapens wou hebben. De beweegredenen van de Trump-administratie, etc...

Prof. Erik Paredis

Het Instituut voor Internationale Studies werkt nauw samen met het Centrum voor Duurzame Ontwikkeling (CDO). Contact: Erik.Paredis@UGent.be. Ook andere CDO-medewerkers kunnen eventueel als promotor optreden. Eigen voorstellen zijn welkom.

Politiek en governance voor duurzaamheid

- Het Anthropoceen als nieuw politiek tijdvak? Volgens nogal wat wetenschappers zijn we een nieuw geologisch tijdperk ingegaan, het Anthropoceen, waarbij de mens de bepalende factor

op aarde is geworden. Ook politiek zou dat grote implicaties hebben, bijvoorbeeld voor de internationale beleidsruimte.

- Wat is de politieke betekenis van concepten als ‘planetary boundaries’, ‘safe operating space’ enzovoort? Welk soort global governance veronderstelt dat?
- Wat te denken van het idee van ‘earth system governance’? Hoe dat te beoordelen met een politicologische bril?
- Omdat de tijdsdruk toeneemt om oplossingen te vinden voor duurzaamheidsproblemen (o.a. de klimaatkwestie) komen technieken van ‘geo-engineering’ meer en meer in beeld. Dat zijn technieken waarbij het aardse ecosysteem met technologie gemanipuleerd wordt (zoals beïnvloeden van weerpatronen, opslag van CO₂, beïnvloeden van zonnestraling). Kritische analyse van deze aanpak, bijvoorbeeld van Carbon Capture and Storage/Utilisation: welke politieke en machtsimplicaties heeft dit? Wiens belangen worden hiermee gediend?
- Kritische analyse van het duurzaamheidsbeleid in Vlaanderen/België/Europa. Hoe heeft het zich ontwikkeld en wat blijft er nog van over?
- Duurzaamheid en democratie:
  - de urgentie van het duurzaamheidsvraagstuk is volgens sommige denkers niet verenigbaar met de traagheid van de democratie. Een kritische evaluatie van dit ideeëngoed
  - volgens andere vergt het net een versterking van de democratie. Kritische evaluatie van dit ideeëngoed. In het verlengde hiervan liggen ideeën over “ecologisch burgerschap”: wat kan het inhouden? Is het meer dan een modeterm? En hoe verhoudt het zich tot andere concepten van burgerschap?
- The Green State: volgens sommige theoretici vraagt een duurzame samenleving een herdenking van de staat, tegenwoordig vaak omschreven als “the green state”. Een kritische evaluatie van het concept.
- Nieuwe samenwerkingsmodellen: vraagt beleid voor duurzaamheid samenwerking in nieuwsoortige netwerken, waarin overheid, bedrijfsleven, middenveld, wetenschappers op gelijke voet naar oplossingen zoeken? In Vlaanderen wordt The Shift soms als een referentiemodel voor duurzaamheid naar voren geschoven? Een kritische analyse.

De uitdaging van radicale oplossingen

- De problematiek van groei en de politiek van ‘degrowth’: ‘ontgroeien’ wordt als een radicaal alternatief naar voren geschoven voor de kapitalistische, geïndustrialiseerde samenleving. Is het mogelijk te evolueren naar een economie van het genoeg? Wat zijn de politieke implicaties hiervan? Wat leert een analyse van het politieke ideeëngoed waarop deze beweging zich beroept?
- De politiek van de commons en de peer-to-peer beweging: peer-to-peer netwerken zouden in de nieuwe economie cruciaal worden in productie en governance. Wat zijn de politieke implicaties hiervan? Wat leert een analyse van het politieke ideeëngoed waarop deze beweging zich beroept?

De circulaire economie politiek bekeken

Schaarser wordende grondstoffen, afval en verspilling van natuurlijke rijkdommen, maar ook geostrategische conflicten over grondstoffen dwingen ons om na te gaan denken over een circulaire economie waarin energie-, materiaal en grondstoffenkringlopen gesloten worden. De circulaire economie is op enkele jaren tijd één van de leidende concepten geworden in de Europese Unie; sommigen noemen het zelfs het volgende grote politieke economieproject voor de EU. Technologisch is er al veel over gezegd, maar wat betekent het politiek?

- Wat is een circulaire economie eigenlijk? Sinds de lancering van het idee proberen vele belangengroepen zich het concept toe te eigenen. Waar staat de discussie en wat betekent ze politiek? Welke belangengroepen bepalen momenteel de discussie en wat zijn de implicaties van hun voorstellen? Welke tegenstellingen komen naar boven?
- Een circulaire economie zal impact hebben op de internationale economische verhoudingen. Wat zijn de implicaties voor internationale verhoudingen en internationale grondstoffenregimes? Eventueel toepassing op specifieke grondstoffen.
- De deeleconomie wordt als een onderdeel van de circulaire economie naar voren geschoven. Welk debat speelt er zich hierrond af?
- Hoe zou de circulaire economie institutioneel vorm moeten krijgen? Welke politieke- en governance-mechanismen? Welke instituties, regels en machtsverhoudingen?
- Naast de EU, wordt China als één van de voorlopers gezien in circulaire economie. Welke evolutie is er hier, hoe en waarom kwam ze tot stand en wat betekent ze?
- ‘urban mining’ is volgens nogal wat bedrijven (o.a. uit de technologiesector) de toekomst: in onze industriële samenlevingen zitten zoveel grondstoffen dat we in plaats van nieuwe ontginningen te doen, onze steden als een mijn moeten bekijken en waardevolle materialen (zoals uit laptops en smartphones) moeten recupereren. Wat zijn hiervan de gevolgen?
- Wat met de ‘new plastics economy’? Plastics zijn alomtegenwoordig, maar ook een groot milieuprobleem. Bedrijven en wetenschappers zijn volop op zoek naar een circulair model voor (nieuwe) plastics. Realistisch of misleidend?
- Hoe rechtvaardig is die nieuwe circulaire economie eigenlijk? Wat valt er te leren van initiatieven zoals de Fairphone? Heeft de sociale economie en bijvoorbeeld Kringwinkels een eigen rol?
- Hergebruik en herstel zullen een belangrijk onderdeel worden van de circulaire economie. Wat zijn hier belemmeringen en mogelijke strategieën?
- De circulaire stad: dat zou de stad van de toekomst zijn. Maar is het meer dan een hype?

Transities in maatschappelijke systemen

De laatste jaren is de overtuiging gegroeid dat fundamentele veranderingen in socio-technische systemen (zoals het energie-, mobiliteits-, voedsel- en landbouw-, of materialensysteem) nodig zijn om onze industriële samenlevingen op een duurzamer pad te brengen. Het debat daarover is dik-

wijls sterk technologisch-economisch, maar de politieke aspecten komen ook steeds meer naar boven: vragen over maatschappelijke keuzes, macht, verschuivende belangen en coalities, strijd over de framing van problemen en oplossingen, nieuwe vormen van sturing en governance.

- Transities in Vlaanderen/België/Europa: mogelijkheid om case studies te doen voor verschillende systemen zoals het energiesysteem, het voedings- en landbouwsysteem, het mobiliteitsstelsel,... Welke politiek-maatschappelijke discussie speelt er momenteel? Wat zijn daarbij de achterliggende oorzaken, welke belangen staan op het spel, welke actorcoalities tekenen zich af?
- Het concept “just transition”: een transitie moet niet alleen ecologisch, maar ook sociaal zijn. De vakbonden hebben het idee van een “just transition” gelanceerd, maar ondertussen zijn er verschillende invullingen mogelijk. Een analyse van het belang van dit idee.
- De rol van sociale bewegingen in transities: de jaren zestig en zeventig zag de opkomst van nieuwe sociale bewegingen die thema's als milieu, Noord-Zuid en vrouwenrechten op de maatschappelijke agenda brachten. Tegenwoordig zien we lokaal overal kleine bewegingen en organisaties opduiken die weinig of geen band hebben met de nieuwe (milieubeweging, derdewereldbeweging, vrouwenbeweging...) en oude (vakbonden) sociale bewegingen. Hebben de sociale bewegingen hun relevantie verloren? Proberen ze zich aan te passen aan een nieuwe sociale context, en hoe?
- De rol van niches en experimenten: niches zijn in de transitiewetenschap de kiemen van de broodnodige vernieuwing. Overal te lande duiken kleinere en grotere projecten die duurzaamheid hoog in het vaandel dragen, o.a. rond voeding en landbouw, energie, mobiliteit. Verschillende analysekaders uit de transitiewetenschap kunnen helpen om deze niches te bestuderen. Wat is hun betekenis, welke invulling van duurzaamheid staan ze voor, hebben ze impact? Mogelijke analyses kunnen gaan over:
  - Alternatieve munten en ethische banken
  - Korte keten landbouw, lokale voedselinitiatieven
  - Deelinitiatieven zoals autodelen
  - De groei van coöperaties, o.a. in de energiesector
  - De politieke rol van de vegetarische beweging
  - .....

De onderstaande lijst is een niet-exhaustieve opsomming van onderwerpen rond internationale defensie en veiligheid waarvoor begeleiding mogelijk is. Andere veiligheidsthema's zijn uiteraard ook mogelijk.

Externe tussenkomst in binnenlands conflicten

- *Militaire interventie/operaties*: Wanneer wordt een militaire operatie gelanceerd? Wat bepaalt de vorm van militaire interventies/operaties? Onder welke omstandigheden zijn militaire operaties succesvol?
- *Deelname aan militaire interventies*: Wat bepaalt of een land al dan niet deelneemt aan een militaire operatie? Wat bepaalt de vorm en grootorde van haar bijdrage?
- Wat is de impact van *binnenlandspolitieke factoren* zoals partijpolitiek, publieke opinie, verkiezingen op deelname militaire interventie.
- *Andere vormen van interventie*: Naast militaire interventies beschikken staten over andere instrumenten om op te treden in binnenlandse conflict: humanitaire hulp, sancties, bemiddeling... Wat bepaalt welke instrumenten gebruikt worden? Onder welke omstandigheden is een externe tussenkomst succesvol?
- *Selectiviteit VN-Veiligheidsraad*: Onder welke omstandigheden komt de VN-Veiligheidsraad tussen in een binnenlands conflict? Wat bepaalt welke instrumenten het hierbij inzet? Een meer algemene analyse van de macht en onmacht van de Veiligheidsraad kan ook.
- *Responsibility to Protect en humanitaire interventie*: De Responsibility to Protect werd in 2001 geïntroduceerd door de "International Commission on Intervention and State Sovereignty" (ICISS) en aanvaard door de VN-lidstaten tijdens de Wereldtop van 2005. Het stelt dat de internationale gemeenschap de verantwoordelijkheid heeft burgers te beschermen tegen genocide, oorlogsmisdaden, etnische zuiveringen en misdaden tegen de mensheid. Wat verklaart het ontstaan van dit principe/norm/idee? Hoe heeft het de debatten rond humanitaire interventie beïnvloed? Hoe consequent wordt dit principe toegepast? Wat verklaart de selectieve toepassing van de Responsibility to Protect? Wat leren de crisissen in Libië en Syrië ons over Responsibility to Protect?
- *Case-study recente interventies in Syrië, Oekraïne, Mali, Libië, CAR, Jemen...*

Politieke partijen, regering en het buitenlands beleid

- Hoe beïnvloeden en vormen partijen, *ideologieën* en ideeën mede het buitenlands beleid? Waar liggen de (ideologische) verschillen en andere breuklijnen tussen partijen? Wat zijn de "*strijdpunten*" inzake buitenlands beleid en hoe verschillen politieke partijen in de oplossingen die ze aanbieden voor deze problemen?
- Inhoud en impact van parlementaire interventies en debatten. Welke internationale kwesties krijgen de meeste aandacht in het *Parlement*?

- Vergelijkende buitenlandse politiek: De invloed van specifieke *politieke instellingen* op de manier waarop het buitenlands beleid wordt gevoerd. Het doel is hier om na te gaan op welke manier verschillende type regimes hun buitenlands beleid voeren. Specifiek wordt er aandacht besteedt aan de verschillen tussen het presidentiële regimes, meerderheids- en coalitieregeringen. Is er bij coalitieregeringen vaker sprake van diffuse verantwoordelijkheid, wat mogelijk leidt tot meer risicovol buitenlands beleid of zorgt de concentratie van macht bij Presidenten tot overhaaste en ondoordachte beslissingen?

NAVO & GVDB

- *GVDB-operaties*
De Europese Unie lanceerde al meer dan 30 operaties onder haar Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensie Beleid (GVDB). Wanneer wordt een GVDB-operatie gelanceerd? Wat verklaart het patroon van GVDB-operaties?
- *Strategische cultuur* van de EU en haar lidstaten
- *Burden Sharing*
Debatten over de verdeling van de kosten en lasten binnen de NAVO zijn bijna even oud als het bondgenootschap zelf. Hoe zijn deze debatten geëvolueerd? Waarom dragen sommige landen veel bij aan de NAVO en andere weinig? Wat verklaart de verschillen in de defensie budgetten van de NAVO-lidstaten
- *Evolutie van de NAVO sinds het eind van de Koude Oorlog.*
Bijvoorbeeld het effect nagaan van de crisis in Oekraïne of de Amerikaanse pivot naar Azië op de rol van de NAVO. Hoe ziet de toekomst van de NAVO er uit? Hoe reageerde de NAVO op de crisis in Oekraïne?
- *Europese samenwerking in ontwikkeling van militaire capaciteiten.*

Diverse veiligheidsthema's

- Het veiligheidsbeleid van kleine staten
- De Verenigde Staten: militair nog steeds oppermachtig?
- Internationale reactie op crisis in Oekraïne, Syrië, CAR, Jemen...
- De relatie tussen Rusland en het westen/NAVO
- De internationale strijd tegen Islamitische Staat
- Strategische cultuur
- ...

dr. Wouter Lips

Mondiale fiscale samenwerking & internationale belastingen

- Hoe verhouden de BRICS-landen zich ten opzichte van de fiscale afspraken binnen OESO en G20? Dit gaat vooral over de strijd tegen belastingparadijzen en agressieve fiscale strategieën van multinationals.
- De G20/OESO-agenda inzake fiscaliteit: wat zit erin voor de ontwikkelingslanden?
- De OESO: Hoe past de organisatie zich aan een veranderende wereld aan? (mondiale financiële crisis, opkomst groeilanden)
- De Europese Unie en belastingontwijking door Multinationals: obstakels en kansen voor samenwerking binnen de EU? (*o.a. Tax rulings, anti-avoidance directives, digitale belastingdebat*)
- De rol van NGO's en civil society in het tax justice debat (*Tax justice campagne, Publish what you pay campagne, Country-by-country reporting, klokkenluiders en hacktivisten van de verschillende Leaks.*)
- Automatische uitwisseling van bankgegevens, het bankgeheim en privacy. Een kritische evaluatie. (*Voordelen en nadelen van het bankgeheim, hoe wegen ze op tegen elkaar? Is gegevensuitwisseling een inbreuk op privacy? Waarom vinden we de NSA-praktijken verwerpelijk, maar het delen van bankgegevens niet?*)
- Hoe zou een World Tax organization er uitzien? (*Zijn er instellingen die deze rol al dragen, schieten die tekort, wat zouden de meerwaarden/valkuilen van een world tax organization zijn?*)
- De gemarginaliseerde rol van de VN in belastingbeleid.
- Na de Brexit: wordt de UK een nieuw belastingparadijs? Wat zijn de gevolgen voor belastingcompetitie binnen de EU?
- Belastingparadijs: een problematische term. Wat houdt het in? Definitieproblematiek.
- De rol van belastingparadijzen in Global Wealth Chains (kapitaal dat over meerdere jurisdicties georganiseerd is, met het oog op de creatie van rijkdom). (*Zie het CORPNET onderzoek voor zeer recente ontwikkelingen op dit gebied, met gebruik van big data.*)
- FATCA: revolutie in belastingfairheid of wolf in schaapskleren?
- De rol van belasting-professionals in het sturen van internationaal belastingbeleid.
- Het gebruik van blacklists van belastingparadijzen: doeltreffendheid, hypocrisie en fairheid.
- De rol van accountancy firma's in het beleid rond belastingontwijking. Is er sprake van regulatory capture of revolving doors? (cases in bvb Luxemburg waar mensen uit Big Four firma's gedetacheerd worden om wetten uit te schrijven)
- Een kritische bespreking van vaak geciteerde cijfers in het internationaal belastingsdebat (*bepaalde cijfers zoals: ontwikkelingslanden verliezen x dollar per jaar aan belastingcorruptie etc, worden heel vaak herhaald en overgenomen, terwijl die vaak opgeblazen/onjuist*

zijn of uit verkeerde begrippen komen. (zie werk Maya Fortstater als beginpunt. De verschillende NGO-meetinstrumenten: Financial Secrecy Index, Corpnets Offshore Meter, Oxfam Worst Tax Haven List zouden ook aan bod kunnen komen).

- Tax havens en hun specialisaties. Naar een typologie van offshore centers.
- Is er een ideologische verschuiving bezig, weg van de belastingcompetitie-agenda in internationale beleidskringen?
- De verstoring van internationale economische indicatoren (GDP, betalingsbalansen, FDI...) door belastingontwijking en offshore geld, en de impact op economische machtsverhoudingen.

Belastingen en ontwikkelingslanden

- De positie van ontwikkelingslanden in multilaterale onderhandelingen over belastingen. Werkelijk op gelijke voet?
- Een kritische bespreking van internationale initiatieven om de belasting-capaciteit van ontwikkelingslanden te vergroten?
- Werkt de huidige mondiale belastingarchitectuur voor ontwikkelingslanden?
- Hoe kunnen de belastingregels en –besluitvormingsprocessen inclusiever gemaakt worden voor ontwikkelingslanden?
- Regionale belastingorganisaties (Afrikaans, Latijns-Amerikaans, Oost-Europees, Islamitisch) en hun rol in de internationale belastingarchitectuur. Kunnen zij een spreekbuis voor ontwikkelingslanden worden?
- Belastingcompetitie tussen ontwikkelingslanden, groei strategie of schadelijke praktijk?.

Tips gemeenschappelijk voor de Onderzoekspaper en Masterproef

Enkele highlights

- Hou van in het begin regelmatig contact met de promotor.
- De Onderzoekspaper behelst een afgewerkt maar beperkt onderzoek. De Masterproef behelst een afgewerkt en grondiger onderzoek.
- De loutere beschrijving van een situatie kan nooit een probleemstelling zijn. De nadruk moet altijd liggen op het verklaren en/of politiek-wetenschappelijke betekenis geven aan feiten.
- Een literatuuroverzicht gaat niet over jouw onderwerp, maar over de literatuur over jouw onderwerp.
- Schrijf in functie van de eigenlijke probleemstelling. Schrijf niet in functie van de bronnen die je toevallig ergens gevonden hebt.
- Vraag de verslagen van de Onderzoekspaper op voor je aan de Masterproef begint, of voor de herwerking in tweede zit.

Vooraf

1. Deze brochure geeft uitleg bij het facultaire reglement en de inhoudelijke bedoelingen van de Onderzoekspaper en Masterproef. Ze bevat geen reglementaire bepalingen, enkel **verduidelijkingen en interpretaties** vanuit de onderzoeksgroep Ghent Institute for International Studies (GIIS) van de Vakgroep Politieke Wetenschappen en afspraken vanwege deze 8 promotoren. Als zodanig vormt ze een integraal onderdeel van de begeleiding vanuit deze promotoren. Ze moet **samen gelezen** worden met het Facultair Reglement Onderzoekspaper, het Facultair Reglement Masterproef en de Studiefiche en Afsprakennota van het opleidingsonderdeel Werkcollege Masterproef Internationale Politiek.
2. Informeer je goed over de bestaande reglementen voor Onderzoekspaper en Masterproef. Raadpleeg deze reglementen doorheen het jaar. Let in het bijzonder op bepalingen aangaande deadlines en woordlimieten, die zelfs voor de **ontvankelijkheid** van de proef van belang zijn – dit wil zeggen dat overtredingen onmiddellijk tot 0/20 aanleiding geven.

Begeleiding

3. Besef dat promotoren en medewerkers niet in alles tegelijkertijd gespecialiseerd kunnen zijn. Een algemeen principe is dat hoe beter het gekozen onderwerp bij het lopende onderzoek van de **onderzoeksgroep Ghent Institute for International Studies** aansluit, hoe meer begeleiding wij kunnen aanbieden. De lijst hierboven is al iets ruimer opgevat dan het lopende onderzoek in de onderzoeksgroep, maar bevat onderwerpen die wij goed kunnen begeleiden. Onderwerpen die hier ver van af staan, zijn in sommige gevallen toegelaten, maar dan zal de promotor wellicht weinig specifieke begeleiding kunnen geven. Voor informatie over ons onderzoek en publicaties, zie onze website: <http://www.giis.ugent.be/>.
4. Vóór je het onderwerp van je Onderzoekspaper of Masterproef invoert in het systeem Artemis, moet je hierover eerst **met de promotor afspreken** (voor de Masterproef, zie ook brochure Werkcollege masterproef Internationale Politiek).
5. Wanneer je jouw onderwerp ingeeft in **Artemis**, probeer dit toch beknopt te doen (geen volzin of volzinnen, geen abstract), en meteen in correct Nederlands (ook qua leestekens e.d., en gebruik geen onnodig Engels). Dit geldt ook voor het definitief vastleggen van de titel van de Masterproef in Oasis.
6. In onze faculteit bestaan soepele regels om de Onderzoekspaper of Masterproef **in het Engels of Frans** te schrijven. Informeer je bij het begin van het academiejaar over de procedure om hiervoor toelating te krijgen. Uiteraard gebeurt dit op eigen verantwoordelijkheid en moet de tekst in uitstekend Engels of Frans geschreven zijn.
7. Ga **regelmatig** langs bij de **promotor** en eventueel bij andere medewerkers, best van in het begin van het proces. Dit zal je wellicht aanzienlijk vooruithelpen en eventueel onaangename verrassingen vermijden. Essentieel is dat je met de promotor een akkoord hebt over de basis, met name je probleemstelling, de bijhorende onderzoeksvragen, theoretisch kader en methodologie (zie onder). Er is doorheen het jaar nooit enige drempel om bij de promotor langs te gaan, uiteraard op voorwaarde dat je een serieuze inspanning wil leveren. Wanneer je om inhoudelijke of andere redenen grote problemen ervaart om vooruitgang te boeken, moet je niet aarzelen daarover met je promotor te praten; blijf er niet maanden mee zitten.
8. Doorheen het hele proces is de promotor beschikbaar om tips en feedback te geven. Het **initiatief** voor contact met de promotor moet wel vanuit de student uitgaan. Hoewel promotoren hun studenten spontaan kunnen informeren over interessante literatuur, kan van hen niet verwacht worden dat zij dat op een systematische wijze doen. De gesprekken met de promotor zijn met andere woorden de belangrijkste vorm van contact tijdens het proces.
9. In een aantal gevallen kan naast de promotor ook een **medewerker** die in het desbetreffende onderwerp gespecialiseerd is, bij de begeleiding betrokken worden, waardoor we een nog betere begeleiding kunnen aanbieden. Voor afspraken met medewerkers maak je best vooraf een afspraak via e-mail. Verwoord je vragen al in de e-mail. Dat maakt het voor hen makkelijker zich even voor te bereiden en je beter te helpen. De promotor is evenwel de hoofdverantwoordelijke. Het is ook in dit geval belangrijk dat je met de promotor regelmatig contact houdt.

10. Als een promotor of medewerker niet meteen antwoordt op een **e-mail**, word je verzocht deze e-mail enkele dagen later opnieuw te sturen (het zal een toevallige vergetelheid betreffen). Probeer ook zuinig te zijn met het sturen van e-mails naar promotoren en andere begeleiders. Probeer je vragen in grotere gehelen te groeperen in plaats van vele aparte mails te versturen.
11. Ook belangrijk: neem goede **notities** tijdens het gesprek met de promotor of een andere medewerker! Denk niet dat je al zijn of haar raadgevingen zult onthouden. Zo is ook zijn/haar tijd goed besteed.
12. De verwachtingen naar de promotor toe mogen niet te hoog gespannen zijn. De promotor begeleidt op **hoofdpijnen**. Voor de rest wordt van de studenten zelfredzaamheid verwacht.
13. De promotor kan **vooraf korte en essentiële stukken doornemen op hoofdpijnen** (vb. formulering van probleemstelling, onderzoeksvragen, inhoudstafel...). Stuur **korte stukken** door in plaats van lange teksten. Het is zeker niet de bedoeling volledige hoofdstukken vooraf te laten herlezen door de promotor of herhaaldelijk dezelfde stukken door te sturen met kleine aanpassingen. Hoe dichterbij de deadline nadert, hoe moeilijker het wordt om stukken tijdig te laten doornemen.
14. Terwijl je wacht op een afspraak met, of feedback (op een vraag of stuk) van de promotor, moet je ondertussen wel **doorwerken** op de vele aspecten waar je wel verder kan (van opzoeken tot redactie).
15. Het is niet mogelijk om vóór het indienen van het werk alles van A tot Z door de promotor te laten **nalezen**.
16. Het is niet mogelijk voor elk onderdeel of het geheel vooraf een ‘officiële goedkeuring’ te krijgen. De punten worden pas gegeven nadat de proef is ingediend. Er wordt in geen geval vooruitgelopen op de **quoting** door de evaluatoren. Geen enkele opmerking van de promotor of andere medewerker mag als garantie op slagen of een goed resultaat worden geïnterpreteerd. Het is goed mogelijk dat de andere commissaris bij de eindevaluatie een andere mening heeft dan de promotor.
17. Probeer zo **zelfredzaam** mogelijk te zijn. Informeer je zoveel mogelijk zelf over het reglement en goede praktijken (zie o.a. deze brochure). Neem zoveel mogelijk zelf verstandige beslissingen, en zeker omtrent minder essentiële kwesties (bv. hoe verwijs ik naar een VN-resolutie?, moet ik een lijst met afkortingen invoegen?, wanneer moet ik een grafiek invoegen? ...). Het personeel is er vooral om rond hoofdpijnen te begeleiden. Zelfstandig deze opdracht tot een goed einde kunnen brengen is een integraal onderdeel van de oefening.
18. Wie studeert in het **buitenland** heeft minder mogelijkheden om te promotor op te zoeken. Het is wel mogelijk om via e-mail in contact te blijven. Ook in dit geval zijn deze studenten verondersteld het reglement na te leven en de inhoudelijke bedoelingen van de Onderzoekspaper en de Masterproef te kennen. Zij moeten zich dus van in het begin goed informeren (hiervan is deze brochure uiteraard een belangrijk element). Studenten die op uitwisseling gaan in het eerste semester worden aangemaand om nog voor hun vertrek reeds contact op te nemen met een potentiële promotor om een onderwerp vast te leggen voor Onderzoekspaper of masterproef.

19. **Timing** is enorm belangrijk, en je bent er zelf verantwoordelijk voor. Begin er vlug genoeg aan. Ga regelmatig bij de promotor langs om ook de voortgang qua timing te bespreken. Leg jezelf, eventueel in overleg met de promotor, tussentijdse mijlpalen op.
20. Indien de student pas in een late fase voor het eerst contact opneemt met de promotor voor de inhoudelijke begeleiding, kunnen de promotoren **geen goede begeleiding garanderen** (tenzij in het geval van langdurige ziekte, te staven met doktersattesten). De studenten worden verondersteld vanaf het begin van het academiejaar deze opleidingsonderdelen voldoende ernstig te nemen.
21. Doorheen het proces kun je soms beslissen om je **onderzoeksopzet** en voorlopige inleiding te veranderen. Dat is op zich geen probleem. Het is altijd een kwestie van keuzes maken, en je tijd en aantal bladzijden zijn beperkt. Tracht wel in overleg met de promotor ongeveer alle fundamentele beslissingen in de eerste paar maanden van het academiejaar te maken.
22. Jouw streefdoel moet zijn de proef in **eerste zittijd** in te dienen. Dit is in normale omstandigheden voor iedereen haalbaar en biedt de beste garantie op succes.
23. Sommige studenten dienen hun Onderzoekspaper of Masterproef **voor de eerste keer in tweede zit** in, zonder ooit met de promotor ernstig van gedachten gewisseld te hebben. Dit raden wij ten zeerste af. Eveneens raden wij ten zeerste af de Onderzoekspaper en de Masterproef in dezelfde zittijd in te dienen. Niets garandeert dat je voor de twee tegelijkertijd slaagt. Ze worden niet samen beoordeeld.
24. Bij de definitieve evaluatie van zowel Onderzoekspaper als Masterproef stellen de promotoren en commissarissen een **verslag** op (zie reglementen), dat ook dient als (een begin van) feedback. De student moet zelf het initiatief nemen om dit verslag op te vragen. Vervolgens kan indien gewenst een afspraak worden gemaakt.
25. Indien niet geslaagd, vraag dan zeker grondige **feedback** onmiddellijk na de bekendmaking van de punten tijdens de daarvoor voorziene feedbackperiodes. Hou er ook rekening mee dat er slechts een beperkte tijd is tussen de proclamatie en de indiendatum voor tweede zit. Het verslag is een integraal onderdeel van de feedback (zie vorig punt)
26. In geval van **tweede zittijd**: Behalve feedback na de indiening in eerste zittijd kan in juli en augustus geen begeleiding worden gegarandeerd. De tijd tussen de eerste proclamatie en hun jaarlijkse verlof is voor de promotoren te kort en te druk. Zorg er dus voor dat vooraf de belangrijkste gesprekken hebben plaatsgevonden.
27. Als je de Onderzoekspaper voor een tweede keer indient, vragen wij om een gedetailleerd document door te mailen naar de promotor en commissaris waarin de **wijzigingen** ten opzichte van de vorige versie worden uitgelegd en hoe je aan de opmerkingen in de feedback-verslagen tegemoet komt. Studenten die de Masterproef voor een tweede keer indienen voegen dit document toe aan de masterproef (zie Facultair Reglement Masterproef Deel 8, Art. 7).
28. Raadpleeg deze **brochure** regelmatig tijdens het proces.
29. **Plagiaat** is dom. De pakkans blijkt heel groot en de gevolgen ernstig. Er worden proactief controles uitgevoerd. Bij het minste vermoeden wordt een grondig onderzoek gevoerd. Vermijd ook onduidelijkheden hieromtrent. Zorg onder meer dat letterlijke citaten als zodanig

zijn weergegeven, met adequate bronvermelding (kijk hoe wetenschappelijke auteurs dat doen). Neem in je eigen tekst geen letterlijk vertaalde stukken uit het Engels of andere talen op. Raadpleeg zeker het Facultair Onderwijs- en Examenreglement over plagiaat.

Inhoud

30. Onderzoekspaper en Masterproef zijn heel belangrijke opleidingsonderdelen binnen de wetenschappelijke opleiding Politieke Wetenschappen. Dit impliceert dat deze teksten een wetenschappelijke attitude moeten uitstralen. Elke beslissing en elke stap in de opbouw van dit wetenschappelijk werk moeten **weloverwogen** zijn en **expliciet gemotiveerd** worden. Hanteer noties van wetenschappelijk werk zoals ‘theorie’, ‘hypothese’, ‘case study’, ‘variabelen’, ‘verklaren’, enzovoort op een correcte en doordachte manier (zie ook cursussen methodologie!), in plaats van met zulke termen te goochelen.
31. Voor de Onderzoekspaper en Masterproef mogen studenten gerust een onderwerp kiezen waar al veel over geschreven is. Probeer er toch **originaliteit** in te steken door verschillende inhouden samen te brengen, door bv. interessante verbanden te leggen, door de bestaande literatuur te bekritisieren, eventueel een eigen wetenschappelijk onderbouwde standpunt te ontwikkelen, en zeker, door een uitdagende, niet-alledaagse, wetenschappelijk en maatschappelijk relevante onderzoeksvraag voor te leggen.
32. Hou je aan de richtlijnen aangaande **opbouw** in de reglementen, inclusief de woordenlimiet.
33. Zorg in alles wat je schrijft voor een heldere en logische **structuur**. Het geheel van het werk moet goed gestructureerd zijn, maar evenzeer de stukken tekst binnen de hoofdstukken en paragrafen. Werk met paragrafen en alinea’s. Spring niet van de hak op de tak. Dit is veel meer dan een vormaspect. Zonder overzichtelijke structuur kan de lezer de complexe inhoud niet meer volgen. Het belang hiervan is niet te onderschatten; een warrige, onlogische structuur kan veel punten kosten.
34. Belangrijk is dat je een goede eigen **verwerking van de literatuur** doet. Het is niet goed om een hele resem auteurs de revue te laten passeren en telkens kort samen te vatten wat ze zeggen zonder meer. Bouw in plaats daarvan zelf een redenering op, weliswaar ondersteund door de literatuur, waarbij je oordeelkundig gebruik maakt van die literatuur, auteurs tegenover elkaar afweegt, discussiepunten in de literatuur aanhaalt en een eigen positie bepaalt, e.d. Maak er dus geen opsomming van, maar werk een eigen, coherente analyse van de literatuur uit.
35. Hou altijd voor ogen houden dat je werk **politiekwetenschappelijk** moet zijn. Pas op voor een uitsluitend anekdotische, journalistieke, economische, juridische of institutioneel-beschrijvende aanpak. De politicoloog stelt specifieke vragen, die andere disciplines zich niet stellen, en heeft daar ook een arsenaal van concepten en theorieën voor. Politieke wetenschap handelt in essentie over elementen zoals actoren met hun belangen en waarden, relaties tussen actoren (staten en niet-statelijke actoren), macht en machtsverhoudingen, instellingen, ideeën, ideologieën en discours (met inbegrip van mentale constructies), langetermijntrends

(historische dimensie), tegenstellingen, conflicten en besluitvormingsprocessen. De meeste van deze aspecten moeten in de paper op één of andere manier prominent aan bod komen. Een louter beschrijvende aanpak kan echt niet; zorg voor een uitdagende politiekwetenschappelijke vraagstelling, die ook getuigt van de nodige kritische zin.

Vorm en taal

23. Zorg voor een **wetenschappelijke stijl** van schrijven. Dit betekent: geen informele taal; ik-vorm en persoonlijke anekdotes zoveel mogelijk vermijden; politieke of morele commentaar achterwege laten; geen slogansesk taalgebruik; maar wel gebruik van het geëigende jargon; een heldere uiteenzetting van concepten op basis van duidelijke definities. Maatschappelijk engagement en maatschappijkritiek mogen er zijn (eventueel als onderdeel van de bredere context waarin je je werk situeert), maar mogen geen afbreuk doen aan de wetenschappelijke stijl. Wetenschappelijke boeken en artikels vormen doorgaans goede voorbeelden van de schrijfstijl die wij verwachten.
24. **Citaten** opnemen kan nuttig zijn, maar alleen als de welbepaalde formulering in het citaat een meerwaarde biedt (bv. een veelzeggende of leuke uitspraak, een zeer doordachte definitie of analyse waarin elk woord gewikt en gewogen is). Beperk dus het gebruik van citaten! Gebruik geen citaten zonder eigenlijke meerwaarde; dan geef je de informatie best in je eigen woorden weer met adequate bronvermelding. Wees over het algemeen zuinig met citaten en zeker lange citaten. We raden af om citaten in het Engels, Frans of Duits in het Nederlands om te zetten.
25. Los van de problematiek van citaten raden we in de gewone tekst **letterlijke vertalingen** uit Engels- en anderstalige bronnen ten zeerste af, ook al wordt de bron correct vermeld. Je moet de literatuur op een eigen manier verwerken en inpassen in jouw betoog.
26. Vermijd te grote stukken tekst in de **voetnoten**. Dit heeft weinig meerwaarde. Als het echt belangrijk is: verwerk het in de hoofdtekst.
27. Bij scripties waarvan het onderwerp zich in bepaalde geografische locaties of gebieden afspeelt, kunnen verduidelijkende **landkaarten** nuttig zijn. Een doordacht gebruik van **tabel-len en grafieken** is zeker ook toegelaten. Verzorg de lay-out en hou rekening met de mogelijke gevolgen van zwart-wit druk.
28. Vermijd onnodige **bijlagen**.
29. Verzorg je **taalgebruik**, zijnde woordenschat, spelling en grammatica. Wees nauwkeurig in je woordgebruik. Voorbeelden: ‘globaal’ is niet hetzelfde als ‘mondiaal’, Rusland is niet hetzelfde als de Sovjet-Unie en Amerika niet hetzelfde als de Verenigde Staten, landen zijn onzijdig en krijgen dus geen vrouwelijk bezittelijk voornaamwoord (België – *zijn* bevolking, *niet*: haar). We schrijven: Oost-Vlaanderen (met koppelteken) en dus ook Centraal-Azië, Midden-Oosten, Zuid-Amerika, etc.... Gebruik de spellingcontrole van Word maar vertrouw daar niet blindelings op. Controleer ook aan de hand van de Woordenlijst der Nederlandse Taal (‘Groene Boekje’)

30. Laat je tekst indien nodig door iemand anders **nalezen**, aangezien je gemakkelijk over je eigen fouten heen leest. Vijf keer nalezen is beter dan één keer en het helpt om de tekst na te lezen op papier in plaats van op een scherm. Tijdens de begeleiding kunnen de promotoren en medewerkers niet instaan voor taalcorrectie (spelling, grammatica, stijl). Deze verantwoordelijkheid berust volledig bij de student.
31. Gebruik geen **Engelse termen** waar een Nederlandse equivalent voor bestaat. Dat is erg storend. Schrijf dus niet nodeloos ‘approach’, ‘challenge’, ‘reform’, ‘warfare’ of ‘sustainability’ waar je even goed ‘benadering’, ‘uitdaging’, ‘hervorming’, ‘oorlogsvoering’ of ‘duurzaamheid’ kunt schrijven.
32. Besteed ook zorg aan de **vorm en presentatie** van je paper. Vergeet je pagina’s niet te nummeren, de tekst uit te lijnen, een inhoudstabel toe te voegen, enzovoort.
33. Verder vind je op <http://www.ugent.be/taaladvies> handige tips voor het schrijven van een Onderzoekspaper en masterproef. De UGent biedt daarnaast ook een SchrijfWijzer aan die allerhande problemen en oplossingen bij het schrijven behandelt. De SchrijfWijzer vind je op <http://www.opleidingen.ugent.be/studiekiezer/nl/brochure/schrijfwijzer.pdf>.

Bibliografie en referenties

32. Wij blijven graag verwijzen naar wat de meesten onder jullie gezien hebben in het vak ‘Werkcollege politieke wetenschappen’ van dr. T. Valcke en dr. K. De Ceuninck en de bijhorende syllabus *Een GPS voor de politieke wetenschapper. Handleiding voor literatuuronderzoek in de politieke wetenschappen (Academia Press)*. Bij Academia Press is thans een nieuwe versie verkrijgbaar met auteurs De Ceuninck, K., Steyvers, K. en Valcke T.
33. Een algemene stelregel is dat je zoveel mogelijk internationale wetenschappelijke literatuur over je onderwerp raadpleegt. Indien voor een onderwerp veel meer literatuur beschikbaar is dan kan verwerkt worden, is het noodzakelijk een representatieve selectie te maken. Van de student wordt in elk geval verwacht de belangrijkste literatuur over de probleemstelling te kennen. Hiervoor moet op een oordeelkundige, kritische en zeer grondige manier de bestaande literatuur worden uitgekamd. Probeer een zo **breed en divers** mogelijke bibliografie samen te stellen. Dit gebeurt onder meer via instrumenten als Google Scholar, Web of Science en andere databanken toegankelijk gemaakt via de UGent-bibliotheek (zie <http://www.lib.ugent.be>). Te vaak steunen studenten bij het schrijven op (twijfelachtige) parate kennis, gezond verstand, vooroordelen over het onderwerp en ander nattevingerwerk zonder uitgebreid steun te zoeken in de bestaande wetenschappelijke literatuur. Hiervoor moet veel tijd worden uitgetrokken. Geef het niet te snel op. Er is enig doorzettingsvermogen voor nodig, maar deze inspanning zal zeker beloond worden.

34. De referentielijst in de Onderzoekspaper en Masterproef bevat de bronnen waar in de tekst naar verwezen wordt. Daarnaast kan aan de Onderzoekspaper ook een bibliografie toegevoegd worden waarin bronnen worden opgelijst die pas tijdens de opmaak van de Masterproef zullen gelezen worden.
35. Voor het ene onderwerp zijn gemakkelijker bronnen te vinden dan voor het andere. De promotor zal een scriptie afraden waarvoor zeer **weinig informatie** te vinden is, maar dat gebeurt slechts in extreme gevallen. Het kan dus gebeuren dat de zoektocht niet zo simpel is. Over deze moeilijkheden kan zeker uitgeweid worden in de inleiding; dit zijn methodologische problemen die bij bepaald onderzoek horen en als zodanig op ons begrip kunnen rekenen.
36. Ben je nog een **andere taal** dan het Nederlands, Engels en Frans machtig, dan kan dit zeker een meerwaarde zijn om toegang te krijgen tot nog meer waardevolle literatuur. Zorg er wel voor dat deze anderstalige bronnen een duidelijke meerwaarde bieden ten opzichte van de wijdverspreide wetenschappelijke literatuur in het Engels en Frans; het gebruik van deze twee ‘internationale’ talen blijft onder meer belangrijk voor de internationale verifieerbaarheid van onderzoek.
37. Maak verstandig gebruik van **internet**. Voor heel wat (actuele) onderwerpen over internationale politiek is het internet belangrijk. Probeer toch je soorten bronnen in de mate van het mogelijke te diversifiëren. Let wel: heel wat bronnen (bv. wetenschappelijke tijdschriftartikels, bv. sommige papers van onderzoeks- of intergouvernementele instellingen) worden op één of andere manier online aangeboden, maar zijn strikt genomen geen internetbronnen (omdat ze vaak ook op papier worden uitgegeven). Je moet wel erg goede redenen hebben om ongeveer je hele paper op pure internetbronnen te baseren.
38. Voor bronverwijzing doorheen de paper, gebruik je het **APA-systeem** (zie Reglement), dat consequent moet worden toegepast.
39. Voor verwijzing naar nog **andersoortige bronnen**, bv. wetteksten of VN-resoluties, mag je zelf beslissen hoe je ze precies weergeeft. Zoek goede voorbeelden in de wetenschappelijke literatuur. Wel moet je een consequent systeem aanhouden, en ervoor zorgen dat het document duidelijk te identificeren en op te sporen is.
40. Artikels uit bestaande wetenschappelijke tijdschriften die via de **e-tijdschriften-databank** van onze centrale bibliotheek worden geraadpleegd, worden beschreven als tijdschriftartikels en niet als internetbronnen.
41. Pas op met de wildgroei aan **‘open source’ online tijdschriften!** Hoewel ‘open source’ een goed principe is, circuleren vele zwakke of zelfs neptijdschriften. Ga na welke academici de redactie van het tijdschrift uitmaken: zijn dat gereputeerde namen van gereputeerde universiteiten? Is het tijdschrift opgenomen in degelijke wetenschappelijke databanken?
42. Bij minder gekende internetbronnen (dus niet bekende zoals VN, EU, IMF, enz.) geef je best in een voetnoot een woordje **uitleg** bij de instantie die de inhoud van de website beheert. Uiteraard moet de aangeboden informatie van empirisch betrouwbare en/of wetenschappelijk hoogstaande kwaliteit zijn (vermijd obscure actiegroepen, blogs van individuen die geen duidelijke competentie hebben, enz.).
43. Verwijs niet naar **Wikipedia**. Dit is geen wetenschappelijke bron.

44. **Masterproeven** van studenten uit vorige jaren kunnen sporadisch als bron gebruikt worden, maar alle belangrijke passages in je tekst moeten op gepubliceerde academische werken worden gebaseerd. Het is ook af te raden voortdurend naar cursusteksten uit je opleiding te verwijzen.
45. Je hebt beter te **veel bronverwijzingen** dan te weinig. Evidenties zoals het feit dat WO I plaatsvond van 1914 tot 1918, dat Estland tot de EU behoort of dat Donald Trump president van de VS is, behoeven geen referenties. Referenties zijn nodig van zodra het iets minder evidente kenniselementen betreft, en zeker als je naar de inzichten of standpunten van anderen verwijst.
46. Controleer of elke in de tekst aangehaalde bron wel degelijk in de **referentielijst** wordt vermeld.
47. Een reference manager kan je helpen om je bronnen bij te houden en automatisch citaties te formateren. Zo kun je veel tijd uitsparen. Vaak kunnen deze automatisch de juiste informatie uit een pdf halen (auteur, tijdschrift, jaar,...) en door je bronnen op één plaats bij te houden kun je ze ook makkelijk op kernwoorden doorzoeken. Mendeley is een gratis hulpmiddel. Je kunt pdf's in het programma slepen en hier dan automatisch naar verwijzen terwijl je schrijft met de Word-Plugin. De bibliografie wordt dan automatisch gegenereerd. Meer info vind je op: <https://www.mendeley.com/guides/desktop>. Andere veelgebruikte reference managers zijn: Endnote (betalend, maar beschikbaar op Athena) en Zotero (gratis). Let op, reference managers zijn slechts een hulpmiddel, de eindverantwoordelijkheid om juist te refereren blijft uiteraard bij de student liggen.

Tips specifiek voor de Onderzoekspaper

Vooraf

48. De Onderzoekspaper is een **heel belangrijk opleidingsonderdeel**. Het is het eindwerk van de wetenschappelijke Bacheloropleiding. Het is dus niet iets wat je op een paar dagen of weken in elkaar kunt flansen. Je moet er op tijd aan beginnen. Je moet je gedurende enkele maanden serieus inwerken in een bepaald onderwerp en dus veel wetenschappelijke literatuur lezen. Je moet vertrouwd geraken met het maatschappelijke en wetenschappelijke debat terzake, en zelf tot uitdagende wetenschappelijke vragen komen.
49. Denk goed na over een **onderwerp** waar je echt achter staat. Inspiratie doe je op door met je studies, met internationale politiek, intensief en gepassioneerd bezig te zijn – met name ook buiten de strikte leerstof, die hoe dan ook beperkt is. Raadpleeg boeken, internationale kwaliteitskranten (Amerikaanse, Britse, Franse, Engelstalige uit het Mondiale Zuiden, ...), websites van internationale kwaliteitsmedia (BBC, Reuters, ...), tijdschriften. Student (politieke wetenschappen) zijn, is eigenlijk een hele levensstijl. Je moet zelf je interesses, visies en fascinaties ontwikkelen, ook buiten de officiële opleidingsonderdelen. Wij kunnen daar moeilijk in helpen. Dankzij jouw inspiratie zal het hele proces van Onderzoekspaper en Masterproef vlotter verlopen.
50. Een goed onderwerp is des te belangrijker, omdat de **Masterproef** hierop kan voortbouwen, ook al is dat geen verplichting. De meest efficiënte manier van werken is dat je je Onderzoekspaper, hoewel dit reeds een beperkt afgewerkt onderzoek inhoudt, als een voorbereiding op de Masterproef opvat. Verderop lees je hoe de Masterproef op de Onderzoekspaper kan aansluiten.
51. Probeer alvast ook **open te staan** voor onderwerpen waar je je op dit ogenblik misschien niet zoveel bij kunt voorstellen, maar waar een uitermate boeiende paper in schuilt. Vraag eventueel nadere uitleg aan promotoren en medewerkers bij de mogelijke onderwerpen die wij in deze brochure opgeven.
52. Wij dringen er sterk op aan dat je je eerst vooraf **grondig informeert** over het onderwerp alvorens het met de promotor vast te leggen.
53. Wanneer je een potentieel onderwerp op het spoor bent, is het noodzakelijk zo vlug mogelijk de relevante **wetenschappelijke literatuur** in te duiken (d.i. academische tijdschriften en boeken). Er gaapt vaak een grote kloof tussen het maatschappelijk debat en de journalistiek enerzijds, en het wetenschappelijk onderzoek, waarin jouw paper te situeren valt, anderzijds. Het is belangrijk te zien hoe politieke wetenschappers het onderwerp aanpakken, aan de hand van hun strikte afbakeningen/operationalisering, theorie en methodologie. Dit laat onder meer toe in te schatten in welke mate dat onderwerp *onderzoekbaar* is. Dit zal je helpen om tot een beter *afgebakend* onderwerp te komen. Bij de Onderzoekspaper (en Masterproef) is

het niet de bedoeling vrijblijvend over internationale problemen te reflecteren, maar doen we aan voldoende gefocust wetenschappelijk werk.

54. Het onderwerp dat je officieel indient, mag nog tamelijk **breed geformuleerd** zijn (bv. “De NAVO-operatie in Afghanistan”, “De hervorming van het IMF”, “De G20 en de financiële crisis”, “De post-Kyoto-klimaatonderhandelingen”). In de tekst zelf kun je dan verder specificeren. De titel van de latere Masterproef is dan bij voorkeur ook specifieker.

Opbouw

Algemene richtlijnen

55. De Onderzoekspaper vormt het sluitstuk van de wetenschappelijke bacheloropleiding. Het is dan ook de bedoeling om hierbij de **volledige onderzoeksproces te doorlopen**: het ontwikkelen van een wetenschappelijke probleemstelling, algemene onderzoeksvraag en specifieke onderzoeksvragen, het bepalen van een theoretisch kader, een overzicht geven van de belangrijkste literatuur over dit onderwerp, het uitvoeren van een begrensd maar grondig wetenschappelijk onderzoek en het deels beantwoorden van de algemene onderzoeksvraag. Wij raden ook aan dat de Onderzoekspaper ook reeds de contouren aangeeft van het vervolgonderzoek in de Masterproef.
56. De **breedte van het onderzoekopzet van de Onderzoekspaper is beperkter** dan dat van de Masterproef, wat leidt tot een beperkter onderzoek. Dit kan zich uiten in het onderzoeken van een beperkt aantal cases, het opnemen van minder variabelen, werken met een beperktere dataset, het toetsen van slechts één hypothese, slechts een beperkt aantal interviews doen... Hierdoor zal slechts een gedeeltelijk antwoord kunnen geboden worden op de algemene onderzoeksvraag, dat vervolledigd wordt in de Masterproef.
57. Een Onderzoekspaper kan **bijvoorbeeld** starten vanuit de algemene onderzoeksvraag: “Wat verklaart de verschillende militaire bijdrage van de alliantiepartners van de VS aan de strijd tegen Islamitische Staat?” Nadat in de literatuurstudie de specifieke literatuur over de operatie tegen IS en de theoretische literatuur rond deelname aan militaire operaties werd besproken, kan deze onderzoeksvraag op verschillende manier afgebakend worden voor de Onderzoekspaper. Zo zou gefocust kunnen worden op één deelnemend land, bijvoorbeeld: “waarom neemt België deel aan de strijd tegen IS?” of op het toetsen van de verklarende waarde van één specifieke theorie, bijvoorbeeld: “Wat is de rol van ideologische oriëntatie van regeringen in beslissing tot militaire deelname aan strijd tegen Islamitische Staat?” Na deze beperktere vraag te beantwoorden, dient de Onderzoekspaper deze terug te koppelen naar de algemene onderzoeksvraag, de beperkingen van het huidig onderzoek aan te geven en duidelijk te maken hoe in de Masterproef een volledig antwoord op deze onderzoeksvraag gegeven zal worden.

Voorstukken

58. Op het **titelblad** moet je samen de titel, je naam, de correcte benaming van je opleidingsprogramma, de naam van de promotor, het academiejaar en de ‘word count’ opnemen. Geen van deze elementen mogen vergeten worden.

Inleiding

59. Bij een goede Onderzoekspaper hoort een inleiding, waarin je meteen **kort en duidelijk samenvat** waarover de paper zal gaan. In de inleiding ga je ook best in op het ‘verhaal’ dat bij je onderwerp hoort. Gaat je Onderzoekspaper bv. over de Russisch-Georgische oorlog van 2008, dan kun je hier de belangrijkste feiten, achtergronden en discussiepunten toelichten. Dat is een cruciale achtergrond voor het formuleren van je eigen probleemstelling. Let wel: dit stuk moet kort en bondig zijn! Het ‘verhaal’ is niet te verwarren met het eigenlijke literatuuroverzicht en onderzoek, die de essentie vormen van de Onderzoekspaper. Veel studenten maken de fout bijna een groot deel van de paper aan het verhaal te wijden en komen haast niet meer toe aan een overzicht van de wetenschappelijke literatuur over het onderwerp en tot de uitwerking van een wetenschappelijke onderzoek. Dat is dus niet de bedoeling.
60. De inleiding eindigt met een korte toelichting van de opbouw van de Onderzoekspaper, waarbij de structuur wordt toegelicht.

Probleemstelling en algemene onderzoeksvraag

61. De ontwikkeling van een goede **wetenschappelijke probleemstelling en algemene onderzoeksvraag** is één van de belangrijkste opdrachten van de onderzoekspaper. De wetenschappelijke probleemstelling komt overeen met jouw intellectuele motivering om met dit onderwerp op deze manier aan de slag te gaan: wat vind je *puzzling* (raadselachtig, te verklaren) binnen jouw thematiek? De algemene onderzoeksvraag is dan de zorgvuldige en nauwkeurige formulering van die probleemstelling. Bijvoorbeeld kan je wetenschappelijke probleemstelling erin bestaan dat je meer wil weten over de internationale en diplomatieke effecten van het vaak isolationistische en unilaterale optreden van de Trump-administratie en meer bepaald de mogelijkheid dat nieuwe allianties ontstaan. Dan kan je algemene onderzoeksvraag bijvoorbeeld zijn: ‘Leiden de slechtere relaties tussen de EU en de VS onder Trump tot betere relaties tussen de EU en andere mogendheden?’ (In de verdere uitwerking van het onderzoeksopzet (zie onder) kun je dan bv. hypotheses formuleren en cases voorstellen, zoals de relaties met China, Rusland, Turkije, Iran, e.d.)
62. Je moet kunnen aantonen dat de probleemstelling wetenschappelijk en maatschappelijk relevant is. Wetenschappelijk relevant wil zeggen dat het een belangrijk, interessant en complex probleem betreft, dat niet zo voor de hand ligt, maar waarvan een grondige analyse boeiende inzichten oplevert. De beste manier om wetenschappelijke relevantie aan te tonen is duidelijk

te motiveren hoe een antwoord op jouw onderzoeksvraag een bijdrage levert aan de bestaande wetenschappelijke literatuur en het beantwoorden van fundamentele politiek-wetenschappelijke vragen. Hiervoor is een goede status quaestionis of literatuuroverzicht onontbeerlijk (zie onder). Maatschappelijk relevant wil zeggen dat het helpt om belangrijke ontwikkelingen in de internationale actualiteit te begrijpen en eventueel te beoordelen. Bij heel wat onderwerpen is de maatschappelijke relevantie dermate voor de hand liggend dat deze niet omstandig geëxpliciteerd dient te worden. Ook historische onderwerpen kunnen een grote actuele relevantie hebben, maar die moet dan geëxpliciteerd worden.

63. De algemene onderzoeksvraag kan verschillende vormen aannemen. Eén van de meest voorkomende vormen is het op zoek gaan naar **verklaringen** voor een bestaand politiek fenomeen. Mogelijkheden zijn een oorlog; een politieke realisatie op het internationale forum; de mislukking van een bepaald internationaal project; ... Ook mogelijk zijn **grondige en kritische besprekingen** van een bepaald beleid, een bepaald internationaal maatschappelijk debat (bv. humanitaire interventies; de relatie tussen klimaatverandering en veiligheid; de toekomst van de NAVO) of een bepaalde theoretische literatuur (bv. de impact van kernwapens op mondiale stabiliteit of instabiliteit; de theorie van de ‘botsende beschavingen’). Hierbij moet je ver voorbij het louter beschrijvende gaan, waarbij je op een originele manier zin geeft aan de vaststellingen (bv. door verbanden te leggen, te wijzen op gevolgen, hiaten, enz.).
64. De loutere beschrijving van een situatie kan nooit de probleemstelling zijn; je moet **politiek-wetenschappelijke meerwaarde** bieden. De nadruk moet liggen op het verklaren en/of het geven van een politicologische betekenis aan feiten.
65. De probleemstelling wordt in het **begin** van het proces met de promotor grondig doorgepraat en vastgelegd. Het is wel zo dat de formulering van de probleemstelling vooral **van de student zelf** moet komen. Het is niet de taak van de promotor om zelf de probleemstelling uit te tekenen. De promotor kan natuurlijk wel voorstellen van de student helpen op punt zetten.

Literatuuroverzicht

66. Bij het begin van een wetenschappelijk onderzoek is het normaal dat je eerst nagaat wat over jouw probleemstelling en onderzoeksvraag in de wetenschappelijke literatuur al verschenen is. Onderzoekers vinden niet het warm water uit, maar bouwen voort op voorgangers. Het literatuuroverzicht of ‘**status quaestionis**’ is een bespreking van **de huidige stand van de wetenschappelijke literatuur over jouw onderzoeksvraag**. Het is met andere woorden een beknopte ‘**meta-studie**’ van de bestaande literatuur, waarin je de voornaamste wetenschappelijke benaderingen, invalshoeken, argumenten en discussiepunten becommentarieert, en waar in dit veld jouw werk zich situeert. Daarbij besteed je bijzondere aandacht aan de mate waarin en manier waarop jouw onderzoeksvragen door de bestaande literatuur al of niet worden behandeld. Het is nodig dat het literatuuroverzicht wordt opgevat als **een goede eigen synthese** van de besproken literatuur; een literatuuroverzicht is dus géén loutere opeenvolging van besprekingen van relevante bronnen, het is géén aaneenschakeling van samenvattingjes.

67. Het literatuuroverzicht wordt best **zo nauw mogelijk afgebakend**, namelijk een bespreking van de relevante wetenschappelijke literatuur over **jouw specifieke onderzoeksvraag**. Het is niet de bedoeling om *alle* literatuur die ook maar enigszins verband houdt met het onderwerp te behandelen. Je moet erg selectief zijn. Stel dat jouw onderzoekspaper handelt over de macht van de VS binnen het IMF, dan is het absoluut ongewenst de algemene literatuur over het IMF te bespreken – die is eindeloos. Je literatuuroverzicht moet specifiek handelen over de macht van de VS in het IMF, en bij uitbreiding, theoretische literatuur over de macht van de VS/grootmachten in multilaterale instellingen, die rechtstreeks toepasbaar is op jouw onderzoeksvraag (zie ook volgend punt).
68. Vaak wordt bij een onderzoekspaper vertrokken vanuit een empirische onderzoeksvraag, waarbij een (vaak recente) gebeurtenis of case wordt onderzocht. De literatuurstudie moet echter niet enkel de erg specifieke literatuur over de case/gebeurtenis bespreken, maar ook de **ruime wetenschappelijke literatuur** over het concept/wetenschappelijk fenomeen waarvan deze een case vormt. Een onderzoekspaper zou bijvoorbeeld kunnen focussen op de militaire interventie tegen Daesh. De literatuurstudie moet dan niet enkel wetenschappelijke bronnen over deze specifieke interventie bespreken, maar ook de relevante academische literatuur over “militaire interventie”. Dit uitzoemen en terugkoppelen naar de bredere literatuur over jouw onderwerp is essentieel om de wetenschappelijke relevantie aan te tonen van jouw onderzoek.
69. Het is van belang dat je literatuuroverzicht op een doordachte en logische manier wordt **geordend**. Breng eventueel tussentitels aan, die bv. auteurs aan de hand van relevante criteria of breuklijnen groeperen. Het is helemaal aan jou om te bepalen volgens welke criteria/dimensies je het literatuuroverzicht organiseert.
70. Het is onmogelijk een vast **aantal pagina’s** te plakken op het ideale literatuuroverzicht. Dat is afhankelijk van de probleemstelling. Twee pagina’s is bv. te kort, tien pagina’s is veel te lang. Je moet noodgedwongen selectief zijn, maar tegelijkertijd moet je de belangrijkste wetenschappelijke auteurs/inzichten/debatten bespreken.
71. Te vaak verwarren studenten het literatuuroverzicht met een louter overzicht of beschrijving (weliswaar op basis van literatuur) van het verhaal (bv. over een gewapend conflict) of te gebruiken politicologische concepten, **terwijl zulke stukken elders thuishoren**.
72. Het begrip literatuuroverzicht is **niet te verwarren** met “literatuurstudie.” Deze laatste term duidt op de *methode* om een probleemstelling als zodanig te onderzoeken via het analyseren wat wetenschappelijke literatuur. Het literatuuroverzicht is een *meta-bespreking* en dus iets totaal anders.

Onderzoeksvraag van de onderzoekspaper

73. In dit gedeelte wordt het onderzoeksopzet uit de doeken gedaan, voortbouwend op het literatuuroverzicht. Een probleemstelling vergt vaak een **algemene onderzoeksvraag** en een

aantal **deelvragen** die eerst moeten worden beantwoord om de algemene vraag op te lossen. In de onderzoekspaper zijn enkele varianten mogelijk:

- a) Een reeds beperkte en strak afgebakende algemene onderzoeksvraag, die in de onderzoekspaper helemaal kan worden beantwoord. Bv. ‘Hoe is de recente evolutie in de relatie tussen de OESO en China te verklaren?’ (De algemene onderzoeksvraag kan eventueel later een deelvraag zijn in het grotere onderzoeksopzet van een Masterproef, bv. ‘De relaties tussen de OESO en de BRICS-landen.’)
  - b) In de Onderzoekspaper kan worden gefocust op één duidelijk afgebakend aspect als onderdeel van een breder onderzoeksopzet om een algemene onderzoeksvraag te beantwoorden. Dit aspect wordt dan in de Onderzoekspaper grondig uitgewerkt. Een onderzoeksopzet afbakenen kan bijvoorbeeld door slechts één of een beperkt aantal cases te onderzoeken, te focussen op één of een beperkt aantal onafhankelijke of verklarende variabelen, een case zeer sterk af te bakenen in de tijd, slechts één theorie te hanteren... Hierdoor zal een gedeeltelijk antwoord op de algemene onderzoeksvraag kunnen worden gegeven.
  - c) Het is ook mogelijk een algemene onderzoeksvraag en de deelvragen volledig te behandelen, maar op de deelvragen eerder exploratief te werk te gaan.
74. De loutere **beschrijving** van een situatie vormt normaal niet het voorwerp van een wetenschappelijke onderzoeksvraag. Beschrijvingen zijn soms nodig, maar zij zijn op te vatten als context bij de onderzoeksvragen.
75. Zorg dat je paper niet over te veel tegelijkertijd gaat. Breng doordachte en duidelijke afbakeningen aan. Zorg dat je onderzoeksopzet realistisch, haalbaar is. Maak naargelang van het onderwerp een goede afbakening wat betreft tijdsspanne, de fenomenen, landen of instellingen die je onderzoekt, specificeer het thema, e.d. Motiveer al deze keuzes ook omstandig. Dergelijke afbakeningen maken integraal deel uit van een goede onderzoeksopzet. Wees je bewust van de rode draad en schrijf alles in functie daarvan.

Concepten en theorie

76. Heb zorg voor **duidelijke definities** van de concepten die je gebruikt. Daar bestaat telkens literatuur over. Je mag ook eigen doordachte werkdefinities ontwikkelen. Heb ook zorg voor het logische verband tussen de concepten. Meestal moet aan deze aspecten een hoofdstuk of paragraaf worden gewijd.
77. De aanwezigheid van theoretische reflecties of zelfs een volwaardig geëxpliciteerd **theoretisch kader** is in een wetenschappelijke tekst uiteraard aan te raden. Bij de introductie van een uitgewerkt theoretisch kader mag je niet over één nacht ijs gaan. Het mag geen klakkeloze overname zijn van de theorieën die je gezien hebt in de lessen of ergens anders gevonden hebt. Te vaak geven studenten een overzicht van bestaande theorieën, zonder veel verband met het onderwerp en zonder er concreet veel mee te doen. Indien het theoretisch kader opgevat wordt als een ‘verplicht nummertje’, dan valt dit negatief op; in dat geval is er zelfs

beter geen uitgewerkt theoretisch kader. Indien je je baseert op theorie, moet deze op een relevante manier op het onderwerp worden toegepast.

78. De grote theoretische paradigma's zoals het Realisme of het Liberalisme zijn niet altijd de meest relevante of nuttige theoretische invalshoeken. Even goed, of vaak zelfs beter, is het toepassen van context-specifieke, **middle-range theorieën** zoals bijvoorbeeld democratic peace theory, de theorie rond oprichting van internationale organisaties, principal-agent modellen of de theorie rond burden-sharing. Het theoretisch kader mag in sommige gevallen eclectisch zijn waarbij je je niet beperkt tot een bepaalde theoretische stroming, maar verschillende invalshoeken op een verstandige wijze met elkaar in verband brengt.

79. Je kan op **verschillende manieren** omgaan met theorie:

- a) Een **evaluerend onderzoek** is een grondige en kritische bespreking van een bepaald beleid of maatschappelijk debat. Het is echter geen loutere beschrijving, maar bevat een sterke politieke-wetenschappelijke insteek. Verschillende toetsingscriteria zijn hiervoor mogelijk: effectiviteit, politieke haalbaarheid, democratisch gehalte,... Voorbeelden zijn een evaluatie van de recente Amerikaanse Aziëpolitiek, de rol van de Wereldbank in klimaatbeleid, opties en beperkingen voor het versterken van de Europese bevoorradingzekerheid inzake aardgas na de Oekraïne-crisis. Toetsingscriteria kunnen vaak afgeleid worden uit normatieve theorieën, zoals biedt de "Just War" theorie, bijvoorbeeld, een toetsingskader om de legitimiteit van militaire interventies te evalueren.
- b) **Interpretatief** onderzoek vertrekt van een specifieke empirische gebeurtenis, entiteit of situatie. Theorie wordt toegepast op die gebeurtenis, entiteit of situatie om deze te duiden en beter te begrijpen (vb. Brazilië als regionale grootmacht; 'Balance of power' in Azië, conflict Israël-Palestina bekijken van de theorie van internationale betrekkingen). Interpretatief onderzoek gaat met andere woorden iets strikter om met theorie. dan evaluerend onderzoek.
- c) **Theorie-gestuurd** onderzoek vertrekt van een theoretisch probleem of theoretische claim en test die aan de hand van één of meerdere cases. Theorie wordt dus aan de hand van empirische feiten getoetst (vb. Is bipolariteit stabielere dan multipolariteit?; Waarom namen sommige landen deel aan de militaire interventie in Libië en andere niet?). In veel gevallen kunnen één of meerdere complementaire of rivaliserende hypothesen geformuleerd worden op basis van de theoretische literatuur, die dan kunnen getoetst worden.

80. Het theoretisch kader moet je inbedden in **relevante theoretische literatuur**. Het is niet de bedoeling de uiteenzetting van je theoretisch kader te baseren op theorie-handboeken; je moet er de originele bronnen bij halen. Het spreekt voor zich dat de goede wetenschappelijke artikels en boeken die je leest, je een idee kunnen geven van hoe in het wetenschappelijk onderzoek theorieën concreet worden toegepast; de literatuur is ook op dit vlak de meest belangrijke inspiratiebron.
81. In sommige gevallen kiest de student voor een uitgesproken **inductieve, zogenaamde “bottom-up benadering”**, waarbij relatief onontgonnen terrein wordt bestudeerd vertrekkende vanuit de empirie; in die gevallen is het zeer moeilijk om voorafgaand een robuust theoretisch kader te hebben. Dit is echter geen gemakkelijksoplossing om aan theorie te ontsnappen. Op basis van de empirische bevindingen kunnen op het einde immers theoretische uitspraken worden gedaan.
82. Je tekst over het theoretisch kader kan op verscheidene manieren in je paper ingepast worden, afhankelijk van de rol die theorie speelt in je onderzoeksopzet. Je kunt theorie voor de bespreking van je onderzoeksdesign (zie onder) plaatsen of daarin integreren (bv. bij de toelichtingen op basis van welke theorieën je tot bepaalde hypotheses en mogelijke relaties tussen variabelen komt).

Onderzoeksdesign en analyse

83. Het onderzoeksdesign geeft aan hoe je jouw onderzoeksvraag onderzoekt in de Onderzoekspaper. Een belangrijk onderdeel hierin is de toelichting van je methodologie. De meeste papers in de internationale betrekkingen kunnen case-studies uitvoeren op basis van literatuuronderzoek, maar ook gebruik maken van specifieke methoden zoals process-tracing, comparatieve case studies, interviews, Qualitative Comparative Analysis, discoursanalyse... Doe dit wel in overleg met de promotor en eventueel andere medewerkers. Bespreek in het bijzonder ook het benaderen van externen vooraf met de promotor. Geef telkens een goede motivatie voor het gebruik van een specifieke methode.
84. Het is aangeraden om, in overleg met jouw promotor, in het vak **politiekwetenschappelijke methoden** een methode te kiezen die nuttig kan zijn voor jouw onderzoek.
85. Het onderzoek en analyse in de onderzoekspaper zijn beperkt en gericht op een specifieke, **nauw afgebakende onderzoeksopzet**. Datacollectie en eventuele interviews mogen dan ook beperkter zijn dan in de masterproef, maar moeten desalniettemin tot een correct en genuanceerd antwoord op de onderzoeksvraag leiden. Het onderzoek moet op een wetenschappelijk correcte manier gevoerd worden.
86. Het is belangrijk dat het op basis van de rapportage in de onderzoekspaper duidelijk is hoe de student aan tot zijn resultaten en besluiten komt. In principe moet de tekst de lezer in staat stellen het onderzoek op exact dezelfde manier uit te voeren als de student.

Conclusie en vervolgonderzoek

87. De conclusies beantwoorden de specifieke vragen van de Onderzoekspaper, koppelen dit antwoord terug naar de algemene onderzoeksvraag en geven aan hoe ze in de masterproef een vollediger antwoord op de algemene onderzoeksvraag geven
88. Een belangrijk onderdeel van de conclusies is het reflecteren op de beperkingen van het gevoerde onderzoek en aan te geven hoe deze in de masterproef zullen opgevangen worden. Het is dan ook de bedoeling om te Onderzoekspaper te eindigen met een duidelijk en helder onderzoeksontwerp voor de masterproef. Geef hierbij aan welke deelvragen verder onderzocht moeten worden om een vollediger antwoord te verkrijgen op de onderzoeksvraag. Deelvragen vormen verschillende stappen om je algemene onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden. Zorg o.a. dat de deelvragen op een logische manier geordend zijn, met zin voor opbouw, hiërarchie en onderscheid tussen hoofd- en bijzaken. Vuur niet zomaar een reeks ogenschijnlijk relevante vragen af zonder over de onderlinge samenhang en hiërarchie na te denken.
89. Geef in de conclusies duidelijk aan welke methoden je zal gebruiken om jouw deelvragen te beantwoorden en hoe je beperkingen uit het in jouw onderzoekspaper gepresenteerde onderzoek zal opvangen

Referenties

90. Het stuk 'Referenties' omvat de bronnen die je voor de Onderzoekspaper hebt geraadpleegd. Naast de referentielijst kan je ook een bibliografie opstellen met het bronnenmateriaal dat je voor de Masterproef zal gebruiken. Hier mogen dus ook bronnen worden vermeld die in de tekst van de Onderzoekspaper zelf nog niet gebruikt zijn.

Voortgangssessies Onderzoekspaper

91. Voor de inhoudelijke invulling van de voortgangssessies Onderzoekspaper verwijzen we naar de relevante paragrafen van het **Facultair Reglement Onderzoekspaper**, in het bijzonder naar de bepalingen onder Artikel 6.
92. De voortgangssessies zijn er niet ter vervanging van de individuele begeleiding door de promotor. Studenten kunnen nog steeds rechtstreeks contact opnemen met hun promotor voor individuele feedback naast de voortgangssessies.
93. Het is niet de bedoeling dat de werkstukken die moeten worden ingediend voor de voortgangssessies klakkeloos en zonder meer worden overgenomen in de Onderzoekspaper.

Tips specifiek voor de Masterproef

Vooraf

94. De Masterproef is een **essentieel opleidingsonderdeel**. Met een inspirerend onderwerp en een slimme aanpak wordt het een boeiende onderneming. Tijdens het opzoeken, lezen en schrijven train je ook heel wat vaardigheden die in het beroepsleven belangrijk zullen zijn. Wie deze richtlijnen goed opvolgt, zal hoogstwaarschijnlijk zonder veel problemen slagen.
95. Het is aan te raden hetzelfde onderwerp te kiezen als voor de **onderzoekspaper**, want dat spaart heel wat werk uit, met name de opstelling van de ‘status quaestionis’ en bibliografie, en het formuleren van je eigen probleemstelling, met bijhorende structuur. Het is echter geen verplichting. De verwachtingen met betrekking tot het gevoerde onderzoek liggen hoger bij de Masterproef dan bij de Onderzoekspaper. In de Masterproef dient op een ruimere onderzoeksvraag een volledig antwoord geboden worden. Onderdelen van de Masterproef kunnen voortbouwen op de Onderzoekspaper, maar het letterlijk overnemen van volledige stukken is in de meeste gevallen niet aan te raden. Ga bij de promotor ook langs voor feedback en de feedbackformulieren over de onderzoekspaper.
96. Wie **geen Onderzoekspaper** geschreven heeft of van onderwerp verandert, wordt aangeraden zo snel mogelijk met de promotor contact op te nemen, opdat de opmaak van de Masterproef zo vlot mogelijk verloopt. Mits de nodige afspraken is het haalbaar tot een goede Masterproef te komen.
97. Kies een passende, logische **titel**, die kort en krachtig is en zo goed mogelijk weergeeft waar de scriptie over gaat. Hoewel de titel uiteindelijk ter goedkeuring aan de promotor moet worden voorgelegd (zie reglement), is het de bedoeling dat je zelf het meeste denkwerk over de titel doet. Zorg ook dat je voorstel van titel meteen in correct Nederlands is opgesteld (juist gebruik van leestekens; geen woorden van elkaar die aan elkaar moeten; geen hoofdletters voor gewone woorden gebruiken; ...).

Inhoud

98. *De zaken die wij in de tips over de Onderzoekspaper hebben gezegd over probleemstelling, literatuuroverzicht, specifieke onderzoeksvragen, theoretisch en conceptueel model, en onderzoeksdesign, blijven onverkort geldig voor de Masterproef.* Deze punten zijn des te meer van belang voor wie bij ons geen Onderzoekspaper gemaakt heeft.
99. Het is wel niet de bedoeling dat je grote stukken uit de Onderzoekspaper klakkeloos **kopieert**. Normaal moeten als gevolg van de feedback op de Onderzoekspaper, extra lectuur en het ‘rijpingsproces’ toch een aantal zaken bijgestuurd worden. Het moet duidelijk zijn dat de Masterproef volledig op zichzelf staat, waarbij je er niet mag van uitgaan dat je leescommissie ook de Onderzoekspaper gelezen heeft.

100. Wat hieronder staat, is vooral van toepassing voor het type ‘**wetenschappelijke verhandeling**’, de meest courante vorm binnen ons vakgebied, hoewel verscheidene zaken ook van toepassing zijn voor de twee andere types. Bijzonderheden in verband met elk van de drie types komen indien nodig aan bod in het gesprek met de promotor.
101. Bij het type ‘**wetenschappelijk artikel**’ is het van cruciaal belang te beseffen dat de relatief korte tekst aan hoge kwaliteitseisen moet voldoen. De tekst moet opgesteld worden met een grote academische striktheid, waarbij de opbouw uitermate logisch en helder is, en elke stap in de redenering gestaafd wordt door uitgebreide literatuur. Bovendien moet het stuk goed zijn ingebed in reeds bestaande literatuur, waarnaar in de inleiding kan worden verwezen.
102. De Masterproef is een wetenschappelijk werk, te vergelijken met de wetenschappelijke werken die je in de literatuur vindt. Het is met andere woorden geen loutere beschrijving, journalistiek stuk, opstel of pamflet.
103. De **inleiding** is enorm belangrijk. Deze zou liefst moeten bevatten: 1) een korte voorstelling van de thematiek, 2) de probleemstelling, 3) een literatuuroverzicht, 4) een toelichting bij methodologie en theoretisch kader, 5) een toelichting bij de opbouw van de scriptie. Deze elementen zitten er best in, niet meer, niet minder. Deze elementen zijn in principe al aan bod gekomen in de Onderzoekspaper. Het is van belang dat de inleiding terzake, ‘to the point’ is, en met name betrekking heeft op je onderzoeksopzet (niet te veel ‘verhaal’). Maak de inleiding dus niet overbodig lang, maar zorg wel dat ze min of meer ‘volledig’ is. De inleiding steunt gedeeltelijk ook reeds op uitgebreide literatuur, waar uiteraard naar verwezen moet worden.
104. Het is goed om reeds in de eerste paar alinea’s kernachtig te zeggen waar je scriptie over zal gaan, en meer bepaald welke specifieke wetenschappelijke vraag je onder handen zal nemen, zonder al je hele probleemstelling uit te werken.
105. De **probleemstelling** is cruciaal. De hele scriptie moet neerkomen op het ontrollen van een redenering rondom je probleemstelling. Je kunt het eventueel vergelijken met de opbouw van een wiskundig bewijs, dat je stap voor stap op basis van wetenschappelijke argumenten ontwikkelt. In ons geval gaat het om feiten (empirische gegevens) en verbanden tussen feiten (vaak op basis van theoretische inzichten).
106. **Doen wat je zegt, zeggen wat je doet**: je moet uitvoeren wat je in je titel en inleiding aangekondigd hebt. Doorheen de tekst moet je ook soms toelichten wat je aan het doen bent – bv. goede overgangen tussen stukken, soms eens terugverwijzen naar de algemene onderzoeksopzet, tussenconclusies, e.d. Houd met andere woorden je verhaallijn aan.
107. Zorg voor een heldere en **logische structuur en opbouw**. Dit is veel meer dan een vormaspect. Zonder overzichtelijke structuur kan de lezer de complexe inhoud ook niet meer volgen. Het belang hiervan is niet te onderschatten; een warrige, onlogische structuur kan veel punten kosten.
108. Je Masterproef moet niet alleen opgebouwd zijn volgens een logische structuur, je moet doorheen de hele tekst ook **gestructureerd en helder schrijven**. De samenhang tussen de alinea’s en zelfs tussen de zinnen moet logisch zijn. Alle maken ze deel uit van een centrale redenering, die geleidelijk wordt opgebouwd. Een tekst waarin van de hak op de tak gesprongen

wordt, concepten worden ingevoerd zonder ze eerst toe te lichten, zaken slecht en onverstaaanbaar worden uitgelegd, is moeilijk leesbaar. Je moet je altijd in de plaats stellen van de lezer!

109. Schrijf **in functie van de eigenlijke probleemstelling**. Vermijd randaspecten en ballast. Schrijf niet in functie van de bronnen die je toevallig ergens gevonden hebt. Sleur er niets bij dat je doet afdwalen van je probleemstelling. Hieraan gekoppeld is de tip om zeer gericht materiaal te zoeken dat antwoorden kan geven op je concrete onderzoeksvragen. De essentie is niet tonen wat je over dat onderwerp allemaal weet of gevonden hebt, wel om zeer gericht je onderzoeksvragen te beantwoorden. Studenten onderschatten vaak deze centraliteit van de probleemstelling, waardoor veel punten verloren gaan.
110. Probeer het eventuele **'verhaal'** (bv. het verloop van de Irak-oorlog, de chronologie van Russlands buitenlands beleid na de Koude Oorlog, de mondiale AIDS-problematiek, ...) dat bij je probleemstelling hoort, zo kernachtig mogelijk samen te vatten. Zorg dat alle, voor jouw probleemstelling belangrijke feiten en ontwikkelingen vermeld worden. Vermijd wel te veel ballast qua feiten, geschiedenis, beschrijvingen, enz. Een concreet voorbeeld: als je scriptie gaat over de eventuele hervorming van de VN-Veiligheidsraad, hoef je niet de hele werking en geschiedenis van de VN uitgebreid uit de doeken te doen. Als je scriptie gaat over de verschillen in buitenlands beleid tussen Poetin en Jeltsin, hoef je niet de hele Russische geschiedenis tot en met Ivan de Verschrikkelijke te verhalen. Vaak is de geschiedenis wel degelijk relevant, maar haal dan vooral de krachtlijnen naar voren, steeds in functie van jouw specifieke probleemstelling.
111. Resumeer in je **conclusie** je probleemstelling en zet nog eens op een rijtje hoe je ze hebt aangepakt en tot welke resultaten je gekomen bent. Koppel ook terug naar je onderzoeksvragen en theoretisch kader. Probeer ervoor te zorgen dat je conclusie qua opbouw min of meer overeenkomt met je inleiding (o.m. zelfde volgorde van onderzoeksvragen). Neem de inleiding er dus bij als je de eindconclusies schrijft.
112. In de conclusie is het ook altijd goed om kort te reflecteren op de **bependingen** van het onderzoek dat je hebt uitgevoerd in de Masterproef. Welke zaken binnen je gekozen onderzoeksthema heb je bijvoorbeeld uiteindelijk niet kunnen onderzoeken? Of heb je bepaalde keuzes gemaakt tijdens het operationaliseren van de variabelen, die wellicht een vertekend effect gehad kunnen hebben op je uiteindelijke resultaten? Hierbij aansluitend kunnen bovendien **suggesties voor vervolgonderzoek** gedaan worden. Deze kunnen uiteraard (deels) voortkomen uit de opgemerkte bependingen van het uitgevoerde onderzoek.

Werkcollege Masterproef

113. Voor de inhoudelijke invulling van het Werkcollege Masterproef Internationale Politiek verwijzen we naar de Studiefiche en de Afsprakennota over dit opleidingsonderdeel.
114. Het Werkcollege dient niet ter vervanging van de individuele begeleiding door de promotor. Studenten kunnen nog steeds rechtstreeks contact opnemen met hun promotor voor **individuele feedback**, bovenop de contactmomenten in het kader van het Werkcollege Masterproef.
115. Slagen voor het Werkcollege is **geen garantie** op slagen voor de Masterproef. Evenmin is het succesvol afronden van de Masterproef geen garantie dat je er door bent voor het Werkcollege, zelfs niet in tweede zit.
116. Het is niet de bedoeling dat de **werkstukken** die moeten worden ingediend voor het Werkcollege klakkeloos en zonder meer worden overgenomen in de Masterproef.

Mondelinge verdediging Masterproef

117. De mondelinge verdediging vindt plaats in de examenperiode van de betreffende zittijd. De data en het uurrooster worden via Minerva meegedeeld na de deadline voor het indienen van de Masterproef. De studenten worden verwacht zich vrij te houden gedurende de examenperiode, zodat ze hieraan kunnen deelnemen. Wijzigingen in het uurrooster worden enkel toegestaan om ernstige redenen
118. De mondelinge verdediging duurt maximaal 20 minuten. In maximum 5 minuten geeft de student toelichting bij de probleemstelling en onderzoeksvraag, aanpak en voornaamste bevindingen. De presentatie gebeurt zonder powerpoint. Daarna worden enkele vragen gesteld die betrekking kunnen hebben op onder andere de inhoud, de methodologie, het theoretisch kader of de conclusies.